

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - Б. ЛУКА

Год. II - Број 25

Бања Лука, 12 фебруар 1954

Примјерак дин. 10

Diskusije i razgovori

Gdje leže smetnje spajanju grada i sreza u jednu administrativnu jedinicu

Prekjuče je u Narodnom odboru sreza održan sastanak predstavnika narodnih odbora grada i sreza Banje Luke i Sreskog zadružnog saveza na kome je nezvanično diskutovano o izgledima na mogućnost spajanja grada i sreza Banje Luke u jedinstvenu ekonomsku cjelinu, o čemu se već duže vremena vodi diskusija u našoj lokalnoj i republičkoj štampi. Svakako da ideja o spajanju grada i sreza nije nova, s obzirom da su na tom planu već ranije učinjeni izvjesni koraci. Međutim sada se ona javlja u novom obliku i može se šire i svestranije dokumentovati, jer je privredni, a i demokratski razvika tak na ih gradova i sreza, a posebno razvoj opština za posljednjih godinu i po dana krenuo bržim koracima u pravcu stvaranja komuna čija će osnova biti prije svega, prirodna ekonomska cjelina. S druge strane ako se zna da za razvika jedne komune treba solidna privredna baza, jasno je da je ta baza, ako se srez i grad uzmu kao cjelina, mnogo kompaktnija i jača, nego ako se tretiraju kao posebne administrativno-teritorijalne jedinice.

Na sastanku je bilo podvojenih mišljenja po ovom pitanju. Bilo je

na primjer mišljenja da ne postoji ekonomska cjelovitost grada i sreza koja ustvari i jeste jedan od osnovnih elemenata u pogledu njihovog spajanja, jer da se, ukoliko se to moglo pratiti, privredni razvoj grada i sreza uzajamno ne dopunjuju s obzirom na nerazvijenost i usitnjenost privrede. Prije svega rečeno je da proizvodni kapaciteti na području grada nemaju potrebne sirovinске baze na području sreza i da neki od njih, kao što je to slučaj sa »Vitaminkom« koja se proštruje, koriste kao sirovinску bazu područja više sreza, a to će obzirom na nedovoljno razvijenu poljoprivredu banjalučkog sreza, biti slučaj i sa proizvodnim kapacitetima preradačke industrije koji će se u dogleđno vrijeme graditi na području grada. Međutim ako se pade od toga da razvika lokalnih zajednica ide ka stvaranju komune koja predstavlja asocijaciju neposrednih proizvođača u jednoj ekonomski zaokruženoj cjelini, sasvim je pravilno što se razmatra mogućnost i opravdanost spajanja grada i sreza. Privreda grada i sreza tako je isprepletena i prilično je tesko, ukoliko je to moguće, utvrditi gdje se stvara dohodak grada, a gdje

sreza. Nešto slično je i sa rashodima naročito kada se uzme u obzir da grad finansira iz samostalnih sredstava ustanove koje ne služe samo potrebama grada, kao što su u prvom redu razne srednje škole kojih imamo u Banjoj Luci, zatim socijalno-zdravstvene ustanove, koje služe potrebama šireg područja nego što je grad i srez Banja Luka.

Na sastanku je istaknuto da postoje velike potrebe za ulaganjem investicionih sredstava u grad u stvaranje rentabilnih preduzeća iz kojih bi se mogli izvlačiti prihodi za podmirenje potreba drugih službi kao što su prosvjeta, socijalne ustanove, komunalna izgradnja i drugo, jer su i grad i srez zbog nerazvijenosti privrede upućeni na dotacije. Kako kroz tu prizmu gledati na pitanje njihovog spajanja u jednu administrativno-privredno područje i kako bi se ono odvijalo sa organizacione strane — teško je za sada odrediti samo na jednom sastanku. Zato je donesen zaključak da oba odbora oforme izvjesne komisije koje bi sastavile potrebne elaborate i ekonomske analize koje će poslužiti za razmatranje ovog pitanja na jednoj sjednici osnovi.

LINIJ : MODERN I BANJALUČKE ARHITEKTURE
Snimak: Đ. Petek

ПЛОДАН РАД ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА У СРБАЧКОМ СРЕЗУ

Србац, 5 фебруара
Како су годинашње скупштине земљорадничких задруга један од најважнијих догађаја у нашим селима онда је и разумљиво да за њихово одржавање влада велик интерес. И поред кратког времена на скупштинама земљорадничких задруга у Разбоју, Нојичком и Повелићу које су ових дана одржане било је присутно преко три четвртине задругара. Ове три задруге завршиле су прошлу годину са успјехом. Земљорадничка задруга у Разбоју основана послје ликвидације сељачке радне задруге јула мјесца 1953 године, за шест мјесеци свога пословања имала је чисту добит од 169.528 динара. Поред трговине и откупа пољопривредних производа задруга се бави и услужном дјелатношћу. Са својом вршалицом задруга је овршила 46 вагона бијелих житарица својим члановима.

Скупштина задруге у Повелићу била је много живља и плоднија а тако и у Нојичком. У једној просторији основне школе у коју нису могли да стану сви задругари који су дошли, одржавала се скупштина задруге у Повелићу. Дискусија по извјештају управног одбора била је врло жива можда и зато што је управни одбор предложио да се из добити која износи 514.000 динара подијели задругарима 100

хиљада динара. Предлог је био да се ристорно дијели према томе колико је који задругар имао учешћа у промету задруге а што се може знати из куповних књижица које су имали задругари. Скупштина се није сложила са овим предлогом јер многи задругари нису редовно доносили своје књижице кад су нешто куповали а неки су их и изгубили. Одлучено је да се предложених сто хиљада динара подијели али не да се исплаћује већ да се само књижи у корист удјела оних задругара који су потписали приступне изјаве и повећали свој удјел на хиљаду динара као и на оне који то учине до 15 фебруара ове године, а они који не повећају удјел и не потпишу приступне изјаве престају бити чланови задруге. Највећи дио добити скупштина је издвојила у инвестициони фонд, 318.000 дин. који ће се утрошити у довршење задружног дома, у културно просвјетни фонд издвојено је 50.000 динара. Скупштина је овластила новоизабрани управни одбор да у задружном дому уреди једну просторију за амбуланту где би једном недељно долазио лекар и бесплатно вршио преглед задругара и за ову сврху одобрила 40.000 динара. За цијељење кокошију против кокошије куге одобрено је 5.000 динара

Земљорадничка задруга Нојичко постигла је највећу добит 1.250.000 динара. Највећи дио добити задругари су морали да издвоје за подмирење пословних губитака из ранијих година у што је одобрено 765.000 динара. У инвестициони фонд за набавку неких машина издвојено је 400.000 динара, у културни фонд 25.000 а остало је издвојено у друге фондове из којих ће се извршити задругарима бесплатно цијељење кокошију и набавити нека прикладна топа. Сва задруга има своју економију од 400 дунума земље која ће се у овј години повећати на 1000 дунума. Приход са економије био је преко 300.000 динара те је одлучено да се економија још више развије, набавиће се неке машине које, кола и друго што је потребно. Задруга има једну вршалицу мањег капацитета и са истом не могу сви задругари да оврху своје жито те је скупштина закључила да се у овој години затражи кредит и набави још једна вршалица већег капацитета.

Из ОО грађана
Veselog Brijega

Стојан Радоњић

BANJALUČKA KOMUNA - TO SU GRAD I SREZ jer predstavljaju jedno jedinstveno ekonomsko područje

Pitanje spajanja gradova i sreza koje je pokrenuto na više mjesta u našoj zemlji (u NR Srbiji i spajanje dva, tri i više sreza) u jednu komunu, u jednu samoupravnu društvenu zajednicu — tamo gdje za to ima stvorenih mogućnosti, prirodne uslovljenosti i posebnih, specifičnih razloga — po primljeno je karakter jednog šireg razmatranja i analiziranja stanja i mogućnosti svake komune u ovakom položaju — pred spajanje, a prije svega šta treba da obuhvata komuna (u teritorijalnom pogledu) na njenom zdravom putu ka mjestu koje treba da zauzme i već zauzima u našem društvenom sistemu, postićama i uslovljavana našim daljim i sve jačim socijalističkim razvikaom.

Slična diskusija je pokrenuta i u Banjoj Luci — o stvaranju jedne komune za grad i srez. Sudeći po tome kako se ona razvijala, povremeno i sporo i što je u nju ulazio relativno mali broj ljudi, zaključilo bi se da u Banjoj Luci, ovo pitanje ne predstavlja jedan određen i objektivni problem koji bi naše dvije sadašnje samoupravne zajednice (grad i srez) uzela u šire i sve obuhvatnije razmatranje. Međutim, u suštini pitanja je drugo stanje. Ono je i za srez i za grad — u punom smislu riječi — pitanje dana, jer današnje administrativno — teritorijalno razgraničenje predstavlja jednu zaista umetnutu pregradu i ono je u daljem razvoju grada i sreza neodrživo.

Pri sadašnjem razgraničenju između sreza i grada imamo čitav niz primjera neefikasnog i nekoordinirajućeg rada pojedinih službi grada i sreza na važnim pitanjima od zajedničkog interesa i za grad i za srez, od njihovih suptrotnosti pa čak i do paradoksa,

a i da i ne govorimo o razdvajanju snaga, o umanjenom efektu takvog rada i td. A to nije ni čudo, jer ti okviri diktiraju i skreću razvoj na »određene« i »najvažnije« probleme svoga područja. Tako je moguće da Uprava za puteve sreza planira i izvrši održavanje (većike popravke) puteva u 1953 godini, tačno od »granice« sreza i grada, a da gradska uprava za puteve ništa ne poduzima da takvu opravku nastavi i poveže sa šireg gradskog područja, tj. od »granice« do samog grada, jer je svakako imala važnijih zadataka u samom gradu, u održavanju ulica — a to je isključivo gradsko-komunalni problem (što znači da bi se i ovo

zapostavilo). Tu je najvažnije sljedeće, da je pri takvom radu bez obzira na raspoloživa sredstva, kolika su i kakva, trebala da postoji puna saradnja u radu i da se na jednoj određenoj relaciji puta — obave radovi i izvrši zadatak. Ili primjer, veterinarska služba sreza predlaže spajanje sa odgovarajućom službom u gradu. Na ovaj prijedlog veterinarska služba grada »ne pristaje« i ako je Banja Luka tržište sreza i dalje okolne. Zar i njihov rad ne traži jedan siri domen i pored specifičnih poslova te službe u samom gradu, tržište stokom i stočnim proizvodima, klanica i td. a to bi u krajnjoj li-

(Prenos na 3 strani)

Šta je sa elektrifikacijom Veselog Brijega?

Ne na jednoj konferenciji OO Socijalističkog saveza za područje Veseli Brijeg najbliže periferije našeg grada diskutovana su i pitanja koja ne baš sasvim zadržu u djelokrug rada ove organizacije. To su pitanja koja su usko povezana sa podizanjem životnog nivoa stanovnika ovoga naselja. Ne bi se moglo reći da dobar dio tih pitanja nije sa uspjehom riješen. Uzmimo samo problem zapošljavanja stanovnika ovoga kraja. Može se slobodno reći da tamo nema nezaposlenog građana, ovo je svakako krupan uspjeh OO SSRN, ali SSRN kao opšte-politička organizacija nije mogla riješiti a to i nije u njenoj moći, kako već jednom o tome našem naselju pružiti izgled ravnopravnog djela našega grada. Samo naselje »Veseli Brijeg« nema električno osvjetljenje a svuda oko njega postoji rasvjetna mreža, ili: začuđavajuće poređenje — grad ska rasvjetna mreža ima namjeru

da uvede za uličnu rasvjetu — neonsko-fluorescentno osvjetljenje, a Veseli Brijeg može i dalje i ko zna dokle da čeka na rješenje ovoga, za ovaj kraj, i te kako vitalnog problema.

Čini nam se da problem materijalnih sredstava nije ono što koči rješenje ovoga pitanja. Građani ovoga naselja su još davno, ako se može govoriti o nekoj dalekoj prošlosti, ali istini za volju, ovaj problem naselje Veselog Brijega postavlja već prilično dugo vremena, izjavili spremnost da svojim radom a djelimično i novčano, kao i sa zapregom pomognu izvođenju radova.

Sve ovo ne bi mi pisali jer su to već poznate stvari, ali nas je postupak narodnog odbornika za ovaj kraj druga Teofika Maglajića ponukao da ipak koju riječ kažemo. Drugu Teofiku je vrlo dobro poznata uloga i dužnost narodnog odbornika, pa nas tim više

čudi kako je moglo doći do toga da na zakazani zbor birača, uzgred rečeno kome su prisustvovali skoro svi građani ovoga naselja, on ili nije mogao doći ili nije shvatio potrebu svoga prisustva na ovome zboru i nije se odazvao. Revolt ovih građana je po našem mišljenju opravdan; zar narodni odbornik, ako već ne može da da jedno konkretno rješenje ovoga problema, nije mogao objasniti svojim biračima objektivne okolišnosti i teškoće na putu ostvarenja njihovih zahtjeva?

Na kraju koristimo javnu tribinu i postavljamo pitanje narodnom odborniku i svima nadležnim i zainteresovanim faktorima, nije li vrijeme da se sa više brige i zalaganja pride i rješenju problema broj 1 ovoga kraja — uvođenja električne rasviete — koje zahtjeva blizu 400 građana Veselog Brijega.

СА СЈЕДНИЦЕ НАРОДНОГ ОДБОРА ГРАДА У ЈАНУАРУ ГРАД БАЊА ЛУКА ПОДИЈЕЉЕН НА ДВИЈЕ СТАМБЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Основано пет нових трговачких предузећа

Народни одбор града одржао је у прошлом мјесецу посебне и заједничке сједнице Градског вијећа и Вијећа произвођача. На посебним сједницама донесене су одлуке о начину управљања стамбеним зградама и о продукцији важности постојећих прописа Народнoг одбора града о мјерама обезбјеђења од пожара, као и низ других рјешења од привредног значаја.

Према одлуци о начину управљања стамбеним зградама град Бања Лука је подијељен на двије стамбене заједнице. Тако ће на кримјер Трећи и Четврти квартал имати једну стамбену заједницу, док ће се остали квартали налазити у оквиру једне стамбене заједнице. Уједно је основана стамбена инспекција при Народном одбору, а исто тако одређено је да се све стамбене зграде које се користе у друге сврхе, умјесто за становање у року од 6 мјесеци врате њиховој намјени. Ово је одређено ради опште оскуде у становама, пошто се стало на становиште да у граду има још установа које имају своје пословне просторије у стамбеним зградама.

Одлука о пројекту важности одлуке о мјерама безбједности од пожара предвиђа одржавање у исправном стању димњака и осталих сталних уређаја за загријавање просторија, као и одређене дужности пријаве у случају пожара. За прекршитеље је предвиђена новчана казна до 3.000 динара.

Услијед реорганизације трговачке мреже и ради укидања монополистичког положаја појединих предузећа, Народни одбор је основао трговачка предузећа „Ковина“ и „Огријев“, поред већ постојећих предузећа „Метал“ и „Грађе“. Исто тако извршена је реорганизација предузећа „Гранит“ и „Велепромет“ и предузећа „Градски магазин“ и „Велетекстил“, као конкурентских предузећа постојећим „Колонија“ и „Антропромет“.

У Вањој Луци се већ дуже времена осјећала потреба за јед-

ним предузећем за превоз. Пошто предузеће такве врсте није досада постојало, приватници који осављају превоз набијали су цијене за своје услуге, како предузетима тако и грађанима. Због тога је Народни одбор основао предузеће „Превозник“ које ће се искључиво бавити шпедицијом, а касније и ускладиштавањем робе.

Неке наше привредне установе са самосталним финансирањем као Управа за водовод и канализацију и друге, према рјешењима Народнoг одбора прениће на пословање као привредна предузећа пошто за то имају потребне услове.

На заједничкој сједници оба вијећа именован је управни одбор Градске поликлинике у Вањој Луци и одређени су преставници Народнoг одбора као арбитра у Вијеће Градске арбитраже за одлучивање по отказима. На истој сједници изабрани су за судије: Округниот суд у Вањој Луци Хилмија Мухурдарић, Никола Сандаљ и Кадир Алијагић. За шефове новосостављених стамбених заједница постављени су Енвер Сараџић и Мухарем Цицдић.

Једна од најљепших зграда у граду одређена је за Дом културе. У току рата зграда је била доста оштећена, али је по ослобођењу поправљена извана и унутра. Иначе овој згради још недостаје намјештај који би према прорачуну стајао око 3.500.000 динара, а исто тако је потребно да се изврши оправке котлова за гријање и других инсталација. Због тога је Народни одбор града на сједници оба вијећа дуже дискутовао како да се прибаве новчана средства за набавку намјештаја и другог. У дискусији у којој је узело учешћа 10 одборника није се могла изнаћи могућност осигурања ванредних новчаних средстава за набавку намјештаја, па ће се најпотребнија средства за ову сврху уносити у буџет града за ову годину.

С. В.

ПОВОДОМ 150 - ГОДИШЊИЦЕ

Првог српског устанка

У цијелој земљи припрема се прослава овог значајног датума у историји српског народа

Српска средњовјековна држава достигла је врхунац своје моћи у доба цара Душана (половином XIV вијека), али је ускоро послије Душанове смрти због себичних и цјепачких тежњи крупних феудалаца почела да се распада.

Народ је то лијепо изразио у пјесми:
„Великани, проклете им душе,
На комаде раздробиле царство“.

Марицка и Косовска битка показале су сву слабост и дотрајалост српске феудалне државе. Она ће, ипак, животарити још око 70 година као вазална држава, или падом Смедерева (1459), српска држава престаје и деформално постоји и отпочиње период вишевијековног робовања под Турцима, а то је значило и прекид привредног и културног развојног српског народа. Српског племства је нестало, а његови феудални посједи претворени су у имање спахија (тимари и зилметли) или царска добра (хасови). Црква је такође изгубила своје посједје и привилегије, а сељаци су, поред економске експлоатације били изложени још и националном и вјерском угњетавању. Село се одвојило од града и повукло у забаченије и мање приступачне планинске крајеве, живећи својим партијархалним животом.

У прво доба турске владавине, када се турска царевина налазила у ери освајања, положај српске раје у економском погледу није био ништа тежи од оног у вријеме домаћих феудалаца. Дажбине су чак биле и мање. Али од друге половине XV, вијека када престају турска освајања, када нестаје пљачка и плачка, прилив новца у државну касу се знатно смањује и то има за последицу појачану експлоатацију покорених народа; почињу разне злоупотребе, насиља и плачке, дажбине се повећавају, подмићивање узима великог маха, а кадије и муселими, као извршиоци турских закона, живе од глоба српске раје.

„Тад огаље сиротиња раја,
Опаса се ланком и апутом“.

Тада се јављају и први већи знаци отпора поробљеног српског народа у виду хајдука и ускока о којима је народ испјевао најљепше пјесме које задињају хероизмом наших предака који „умираху хутке на страшном кољу“.

Положај српског народа још више се погоршао половином XVIII вијека. Тада се јанјичари одмеху од султана и његове власти и од српских сељака отимају земљу и намећу се, поред спахија, за нове господаре — читлук сахибије. Спахијама се даје десетина, цару харач, а читлук — сахибијама деветина, поред још других глоба и намета.

По завршетку аустриско-турских ратова (Свиштовски мир 1791) Турска настоји да разним реформама преуреди државу и застави њено опадање. Реформама султана Селима III био је, поред осталог, јанјичарима за-

брањен боравак у Београдском пашалуку, као елементима нереди и насиља. Србима је дата једна врста самоуправе којом су, поред турских, успостављени и српски органи власти у виду кнезова (кметова) по селима и оберкнежева по кнежинама (срезовима). Те кнезове је бирао народ, а потврђивао султан. Они су били посредници између турске власти (паше) и српског народа, скупили порез, преносили жалбе, а за мање преступе и самосудили. Тадашњи београдски везир Хаџи Мустафа образује мјешовиту (заједничку) војску од Срба и Турака (два Србина — један Турчин) за одбрану пашалука од прогнаних јанјичара који су се окупили око видинског одметника Пазван-Огла. Ради уређења стања оживљава приреда; запустивна земљорадња и шаројто трговина стоком која се извози највише у Аустрију. Многи виђенији Срби (поред осталог и Ђорђе Петровић-Карађорђе), бавећи се трговином стоке временом се богате и постају популарни не само у Србији, него и код пречанских Срба камо често одлазе по својим трговачким пословима. Ови сеоски богаташи ће покренути Први устанак и заузети командне положаје (војводе) да би обезбједили своје богатство и власт и осигурали слободу трговине као средства за даље богаћење. Сеоски сиротиња која ће бити основна снага устанка, прићи ће устанку да се ослободи националног и социјалног ropства; протјеривањем туђина, укидањем феудалних односа и ријешењем аграрног питања — добијањем земље у власништво.

Јанјичарске вође (дахије) заведше режим насиља, крви и отимачине. Они су узели и сву трговину у своје руке, те су на тај начин угрозили и интересе сеоских богаташа и сточарских трговаца. Због тога се појачавају хајдучке чете у Србији, јер нема ни личне ни имовинске сигурности (Станоје Главаш и други), а виђенији људи се спремају и помишљају на оружани отпор против насиља дахија. Дахије за то сазнају преко својих ухода и одлучују се за смакнуће свих виђенијих људи, како би на тај начин застрашале и обезглатиле српски народ. С тога у јануару 1804 врше „сјече кнезова“, када су погубили око 50 виђенијих људи, међу осталим и Илију Вирчанина и Алексеу Ненадовића. Тиме су дахије постигле супротан ефекат од намјераног, јер су многи људи и њихови животи директно угрожени, па се с тога састају 15 фебруара 1804 године на скупштини у Оранцу и одлучују на оружани устанак (буну) против дахијског насиља и за вођу изабиреу фрајкорца сеоског трговца и човјека лично храброг и поштног, али често пута наглог и перазмишљеног. У сва села пошаљу поруку:

„Сваки свога убијте субану,
Жене, дјецу у збјегове скријте“.

И тако отпоче херојска борба српске раје палењем турских хамова по селима. Дахије су се и препале и покајале, те покушавају мирене са пробуђеним српским народом, али то не доноси резултате (мисија Аганлија). Порта шаље босанског везира Бећир пашу да укине дахијску управу и распусти јанјичаре. Заstraшене дахије бјеже лађом поћу низ Дунав да се склопе у Видин, али их српска потјера (војвода Стојковић) стигне на острву Ада Кале и побије, а њихове главе (изузев Аганлијине — омакла се у воду приликом прања) донесе у Београд. Бећир паша тражи да се устаници повуку кућама и предају оружје, а кад они поставе услов да за будуће стање гарантује једна страна сила (Русија или Аустрија) Порта на то не пристаје, сматрајући да су Срби њена раја која нема права да поставља никакве услове. Тако Бећир паша оде першреног посла, а за београдског везира именује се нишки Хаџиз

паша са задатком да устанак силом угуши. Тако долази до битке на Иванковцу (1805) у којој Срби допеге потуку султанову војску. Од тада отпада свака могућност споразума са Портом, а устанак прераста из борбе против дахија у борбу против турске царевине и за коначно ослобођење испод турске власти.

Од тада се нижу српске побједје од којих су највеће обе на Мишару и Делиграду (1806), тако да су устаници до почетка 1807 године били господари читавог Београдског пашалука. Борбе се настављају и устанике онда помаже удружена српско-руска војска. Потуку Турке на Штубику и Малајници (1807), а слиједеће године настаје затишје, јер Русија врши преговоре са Турском и како они не доносе резултате, ратови се настављају 1809. Карађорђе потуче Турке на Сјеници и Суводолу и долази у додир са дјеловима црногорске војске. Дјелови српске војске прелазе Дрину, како би и босанске Србе добунили, али српска војска код Ниша буде побјеђена и разбијена. Том приликом херојски гине ресавски војвода Стеван Синђелић, заналивши из пиштоље бурад са барутом, а Турци од српских глава зидају на брду Чедру чувену Ђеле Кулу. Турци надиру десном страном Мораве и долазе до Пожаревца. Карађорђе хита на Мораву да заустави турско надирање, али српски се пољожај попраша истом у августу када и Русија напада Турке који већи дио својих снага упућују на Русе. Српско-руска сарадња се продужује и 1810 поједом над Турцима код Варварина и Лознице, а 1811 Руси на молбу Срба уведоше и своје сталне гарнизоне у Београду, Шању и Делиграду. Поткрај 1811 Руси започињу са Турцима преговоре о миру ради очекиваног Наполеоновог напада. Турци отежу преговоре и тек у мају 1812 долази до закључења Букурешког мира којим осмом тачком буде за Србе предвиђено: потпуна амнестија, рушење свих утврђења које су Срби подигли у току устанка предаја градова Турцима и као најзначајније: Србима ће се дати самоуправа о којој ће се Срби и Турци споразумјети.

Срби су били незадовољни Букурешким миром, јер у први мах нису били ни свјесни његовог значаја, а парочито им је тешко падала предаја градова. Турци користе српско незадовољство и заузетост Русије у рату са Наполеоном, те са великом војском ударају на Србију са три стране (из Босне, Ниша и Видина). Срби, изнурени тешким, крвавим и другим ратовима, остављени сами себи, не могу да издрже овај турски падет. Отпор код Неготиња и јуначка погибија Хајдук Вељкова („Главу дајем — Крајине не дајем“), те мање борбе у Подрињу, на Колубари и Морави су недовољни и Турци их брзо крше. Заузеће Београда, Шапца и Смедерева Турци прослављају пуцањем из топова. Карађорђе, неке војводе и доста народа прелазе у Аустрију. Турци поново заузимају Београдски пашалук и у њему поново заводе режим насиља и глоба, режим плачке и освете.

Први устанак значи етапу у ослобођењу српског народа у националном и економском погледу и ударање темеља независне српске државе и стварања српске нације. Борбе започете у Првом устанку наставиће се 1805 и оне ће за владе кнеза Милоша дошјети Србији аутономију, укинути турски спахијски систем и ослободити сељака од феудалних окова, да би коначно послије бомбардовања Београда (1867) и последњи турски војник напустио земљиште слободарске Србије. А херојске традиције српског народа снажно и славно славиће се и испољити и у ло-сљедњим борбама тих наших народа за слободу, националну част и независност.

Бранко Матауљ

Рад здравственог актиза у Котор Вароши

Организација Црвеног крста у Котор Вароши у погледу броја чланства и пружања социјалне помоћи имала је видних резултата. Видови рада ове организације разноврсни су. У току 1953 године одржано је према постојећим подацима 70 предавања о значају и раду организације Црвеног крста и здравствено просвјетних предавања. За ова предавања нарочито су кориштени родитељски састанци у школама, па и други скупови који су увијек бивали добро посјећени. У већини стучајева предавачи су били учитељи који су уједно и руководиоци ове организације на терену.

У прошлом зимском периоду радило је 16 течајева за здравствено просвјетивање женске сеоске омладине са 384 полазнице. У неким општинама ови течајеви претворени су у здравствене активности Црвеног крста које повремено треба да изводе разне здравствене акције што је у неким општинским подручјима учињено.

У току трајања течајева руководиоци заједно са послијетимцама припремали су пропагандне програме с којима су наступали на свом подручју, што је врло повољно утицало на становништво села. У давању таквих програма нарочито се истакло здравствени актив Црвеног крста у Врбањцима којим су руководили учитељи Мухамедагић Сулејман и Пејовић Јефто.

Пред крај 1953 године у селу Шипрагама, које је удаљено од Котор Вароши 30 км отворена је здравствена станица Црвеног крста која је снабђена лијековима и засада најужнијом опремом, а с којом са успјехом руководи учитељ Смиљанић Момир.

Због пасивности среза а активног рада организације у которварошком срезу, Главни одбор

Црвеног крста из Сарајева у току 1953 године у неколико пошљички додјелио је овој организацији 2.900 комада одјеће и обуће. Ово је подијељено сиромашнијим члановима подмлатка и одраслим.

Д. Лазаревић

РАЗРАЂУЈЕ СЕ МАТЕРИЈАЛ ТРЕЊЕГ ПЛЕНУМА

У четвртак, 4 фебруара 1954 године, одржан је састанак ОО Савеза комуниста Творнице дувана, којем је присуствовао члан Савеза комуниста Суручић Вранко. На састанку се дискутовало о раду Трећег пленума ЦК СКЈ, а цијели састанак је показао да је Трећи пленум још више учврстио повјерење комуниста. На састанку су донесени закључци да се и даље прерађује материјал Трећег пленума и да се развије дискусија са радницима у овом колективу.

Д. Н.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА РЕЗЕРВНИХ ОФИЦИРА

Ових дана одржана је годишња скупштина Удружења резервних официра за град Вању Луку. Из поднесеног реферата и дискусије неколико чланова овога Удружења могло се доћи до закључка да је Удружење у току протекле године имало и видних успјеха поред недостатака о којима је било ријечи на овој скупштини. Тако је радом Одбора и пододбора по родовима досада учлањено у Удружење преко 88% резервних официра из нашег града. У релативно кратком времену Удружење се организационо и материјално средило. Већ у току мјесеца фебруара и прве половине марта прошле године биле су обезбјеђене просторије са најужнијим намјештајем за одржавање настаје за групу од 60 слушалаца. Али док је Удруже-

ње са своје стране настојало да омогући све потребно за несметан развој и одржавање настаје, на другој страни сами слушатоци нису показали довољно интересовања за овај рад.

На овој скупштини било је и ријечи о закључцима донесеним на Пленуму Централног одбора Удружења резервних официра. Као основно поставља се пред Удружење помоћ на подизању и јачању центара за ванармијско војно васпитање, побољшање метода и начина стручног уздицања резервних официра, поставља се на самостални рад, а посебно квалитету предавања одбацујући при том круте и неприкладне школске методе, а оријентишући се више на практичан рад.

Д. М.

Otkrivaju se bogatstva

Ključki srez obiluje raznovrsnim rudnim blagom i bogatim šumama

Ključ sa svojom okolinom je jedan od najbogatijih predjela šumom u našoj Republici. Svakog dana iz ključkog kraja izvuče se na hiljade kubnih metara drveta koje uglavnom podmiruje potrebe pilane u Sanskom Mostu i okolnih industrijskih centara. Ovo ogromno bogatstvo šuma dato je u eksploataciju šumskim manipulacijama «Mijačica» i «Lanište». U prvom redu bogatstvo šumom, za tim pogodan transport, kako željezničkim tako i vodenim putem (rijekom Sanom) u mnogome su doprinijeli razvijanju djelatnosti tako da one danas ne samo što su uspješnom podmiruju potrebe domaćih pilana, nego i u velikoj mjeri izvoze drvo u inostranstvo.

PIRIT I GIPS

Do nedavno tiha i mirna okolina Ključa puna romantičnih predjela čiju tišinu češće puta narušio oštar pisak lokomotive, pretvorila se u mali rudarski centar. Bilo je potrebno svega nepuna godina dana da se u ovoj okolini otvore i otpočnu sa radom dva rudnika i to rudnik pirita i rudnik gipsa «Prisjeka» u Biljanima. Raspoloživi sa izvjesnim geološkim podacima Narodni odbor sreza je iz svojih iako skromnih sredstava otvorio ove rudnike. Rudnik pirita otvoren je prije deset mjeseci i uglavnom su vodeni dosada istražni radovi dok detaljna ispitivanja nisu još u potpunosti izvršena. Rudača je vrlo dobrog kvaliteta i ima veći procenat sumpora, a čak u nekim slojevima rude u jednoj toni ima oko 13 grama

proizvodnja oko 100.000 tona gipsa i oko 30.000 tona pirita, što iznosi prosječno oko 10 vagona dnevno. Problem isporuke je vrlo velika prepreka u razvoju ovog malog kolektiva. Postojeća željeznička stanica u Gornjoj Sanici sa jednim kolosjekom koja može da primi vrlo mali broj vagona, oskudica praznih vagona za utovar i teškoće oko pretovara u Prijedoru predstavljaju još uvijek vrlo velike prepreke za bez razvoj ovog kolektiva.

BIJELO ZLATO KLJUČKO

Pored šumskog i rudnog bogatstva okolina Ključa je bogata i rijekama čiji su brzi tokovi pogodni za dobijanje hidroenergije. Koristeći ovako pogodne uslove zemljoradnička zadruga «Budelj» otpočela je sa izgradnjom male lokalne hidroelektrane «Sedam narodnih heroja». Prema predviđanju snaga ove elektrane treba da daje oko 84.000 kilovat časova godišnje. Izgradnju centrale finansira ova zadruga iz svojih vlastitih sredstava i iz dobrovoljnih priloga od pojedinih preduzeća. Izgradnjom ove hidroelektrane i njenim povezivanjem sa već postojećom hidroelektranom «Rastoka» biće omogućena potpuna elektrifikacija Ključa i okolnih sela i riječno pitanje pogonske energije za novootvorene rudnike.

TEŽNJA ZA RAVNOTEŽOM

Ako pogledamo uporedo u statističke podatke o poljoprivredi vidjećemo da je razvoj poljoprivrede u odnosu na već pomenute pri-

niji objedinilo snage za pravilnije i bolje funkcionisanje ove toliko važne službe za stočarstvo našeg sreza. Svakako da i kod službe narodnog zdravlja, prosvjete i drugih ima problema koji ozbiljno tiču zbog ovakvog stanja i koje svojim postojanjem može samo da potvrdi ono, što je drug Osman Karabegović jednom prilikom na jednom savjetovanju u Banjoj Luci rekao »o jedinstvenom paradoksu u našoj zemlji — a to je, da nigdje nema toliko zaostalih djelova sreza u blizini jednog jakog i razvijenog centra, kakav je grad Banja Luka».

Neka pitanja koja ozbiljnije ometaju privredni život pri ovakvom stanju razgraničenja između grada i sreza, pokušavaju da hitno riješi privredni savjeti sreza i grada. Ovdje se zapravo radi o prenošenju prava osnivača privrednih preduzeća (privredno-upravno rukovođenje) sa sreza na grad i obratno, znači u izmjenjene kompetencije. Ovo radi toga što je praksa sa prvih društvenim planovima srezova i gradova u 1953 godini sa tada poznatim «teritorijalnim principom» u V. glavi društvenih planova komunala u 1953 godini — pokazala izvjesne smetnje, pa su neka preduzeća jednostavno fungirala sa planskim elementima a stvarno su privredno živjela i stvarala opšti fond akumulacije na drugom području. To konkretnije znači da su mnoga preduzeća sreza a manje grada, kojima je organ osnivač NOS ili GNO i koja se nalaze pod njihovim privrednim-upravnim rukovodstvom i koja putem svojih samostalnih planova ulaze i uključuju se u društveni plan svoje komunale, praktično ne doprinose svojom akumulacijom razvoju komunale (u ovom dijelu za koji je zainteresovana komunala pravima iz društvenog plana Republike). Pomenuti «teritorijalni princip» privredivanja to isključuje, a dalje teškoće bile su izražene i u obračunu samog komunalnog djela fonda akumulacije na društveno obračunskim mjestima, bankama i prebaciču te akumulacije na zainteresovane komunale. I sada privredni savjeti sreza i grada saglasili su se o stavljanju nekih preduzeća pod izmjenjene kompetencije, radi prebrodavanja ovih teškoća i tu se pojavljuje problem. Taj problem, bar tako je pokazala nedavna sjednica Privrednog savjeta sreza, ogleda se u tome što bi sva «sreška» preduzeća koja bi pripala gradu promjenila i svoje odnose sa narodnom bankom, tj. prenijela te odnose na odgovarajuće sjedište narodne banke tj. filijalu za grad. Ovdje se u isto vrijeme postavlja pitanje dalje egzistencije sreske filijale Narodne banke, jer lista ostaje bez svojih «najglavnijih» klijenata, a ovo se pak pitanje može riješiti u sklopu reorganizacije našeg bankarskog sistema, koje predstoji. Sve ovo znači da će sreski i gradski privredni savjet — pri ovakvom stanju — morati više puta da zasjednu i da riješe ovo pitanje.

Poznato je da se grad Banja Luka razvio više kao administrativni centar sa postojanjem niza ustanova koje daleko premašuju značaj grada i bliže okoline, te grad mora svoje rashode pokrивati republičkom dotacijom — slična je pojava i sa srezom. Znači, grad se manje razvijao privredno — industrijski, a time je i umanjena i materijalna osnovica fonda komunalne akumulacije gradske komunale. I ovdje se, pri ovakvom stanju kada grad i srez svoj budžet uskladjuju republičkom dotacijom, pojavljuju interesantne pojave. Uzimmo pojavu neke konkretne a vanredne mjere ili zadatka kao primjer konkretna mjera u poljoprivredi (ove godine borba protiv kalifornijskog štitaša i uopšte akcija zimskog prskanja voćaka) gdje imamo izvjestan nesklad u obavljanju ovog značajnog posla tako i u pogledu odvajanja potrebnih sredstava postojećim poljoprivrednim organizacijama za ovaj rad. Poljoprivreda u gradu učestvuje u bruto produktu (po društvenom planu NOG-a za 1953 godinu) samo sa 2,5% pa ipak NOG je u mogućnosti da pruži pomoć za ovu akciju Zemljoradničkoj zadrugi u Banjoj Luci, ali Sre-

Banjalučka komunala - to su grad i srez jer predstavljaju jedinstveno ekonomsko područje

(Nastavak sa 1 strane)

ski narodni odbor takvu «aliquotnost» pomoći, ne može primijeniti brojnim poljoprivrednim organizacijama na srezu, već mora intenzivno raditi na mobilisanju sredstava, često i apelima od svih postojećih poljoprivrednih organizacija, preduzeća i drugih za ovu svrhu.

Pri ovakvom stanju razgraničenja, nema ni govora o nekom daljem razmatranju perspektivnog privrednog razvoja grada, izolovanog od sreza, niti sreza bez grada. Ovi primjeri uzeti su površinski radi jasnije ilustracije nekih problema sadašnje administrativne o-dvojenosti između sreza i grada i ova pitanja nemaju pretenzije da budu istaknuta kao primjeri, jer svakako je važnija dosadašnja praksa rada narodnih odbora i njihovih tijela, a naročito privredna praksa koja je puna primjera ozbiljnih smetnji i kočenja u razvoju privrede grada-sreza.

Zato se određeni može reći: da grad Banja Luka i banjalučki srez treba da sačinjavaju jednu komunulu i da je baš spajanje gradova i srezova ili više srezova najpozitivnija potvrda da je razvitak komunale na pravom putu, jer kako je istako drug Kardačević komunala nije ni grad ni selo odnosno sadašnja naša opština, ni po funkciji ni po teritoriji već ona mora biti neka ekonomska cjelina, iako je danas za nas osnova tog sistema i razvitka — srez ili grad. Sam kasniji razvitak unosiće (baš zato što se radi o komunulu kao ekonomskoj cjelini — pr. AM.) i svoje korekture i ono što će izrastati u kombinacijama.

Zato nisu nebulozna shvatanja nekih drugova o tome, da eventualni razvitak banjalučke komunale može da dovede do priključenja srbakčkog ili kotorskoškog ili bilo kojeg drugog sreza, banjalučkoj komunulu.

Prema tome, već današnji razvitak grada i sreza Banja Luka došao je do takvog stepena da se postavlja pitanje što bržeg uklanjanja administrativnih ograda koje postaju ozbiljna smetnja za opšti razvoj grada i sreza. Grad u današnjim okvirima ne može da bude san za sebe komunala, jer je otrgnut od svoje pozadine, svoga narodnog zaleđa. Grad predstavlja skoro geometrijski centar teritorije banjalučkog sreza, a u suštini on i jeste centar, tržište, sjedište sreza i dr. Ali, pored te teritorijalne pogodnosti, važnija je činjenica da grad ima razvijenu samo jednu privrednu, proizvodnu grupu (industrija, trgovina, zanatstvo), a značaj da komunala predstavlja prije svega jednu ekonomsku cjelinu — njemu nešto nedostaje, a to je poljoprivreda. Komunala kao takva ekonomska zajednica sa tako određenim stremljenjima u svome razvitku, ekonomski jedinstvena (jer je naša privreda jedinstvena) ima uslova za puniji i svestraniji razvoj. Ako bi ostalo današnje stanje ubrzo bi grad Banja Luka, kao sadašnja gradska komunala privred-

no zaostajao od razvitka drugih komunala, jer je više nego sigurno da bi preovladala komunalna politika nad «ekonomskom politikom» u tako potkresanoj komunulu bez druge osnovne privrede koja preovlađuje na srezu, a to je poljoprivreda. Pred čitavom našom zajednicom stoji u narednim godinama jedan od veoma složenih privrednih zadataka na polju unapređenja poljoprivrede i poljoprivredne proizvodnje. Koliko bi bilo iluzorno (bez jedne ekonomske politike) kada bi grad pravio bilo kakve poteze na podizanju lokalne preradivačke industrije — svi investicioni objekti (a komunala ima i svojih funkcija u oblasti proširene reprodukcije) kao tvornica za preradu voća i povrća, centralna mliječara, klanica, kafilerija, hladnjače i dr. ubrzo bi pokazali niz ispuštenih ekonomskih momenata pri samom podizanju, prije svega radi štete ekonomske politike takve gradske komunule. U jednoj ekonomski jedinstvenoj komunulu, jače bi bila izražena i uloga radničke klase koja bi putem Vijeća proizvođača davala pečat određene ekonomske politike u komunulu, a isto tako i zaostalom selu i privredila ga njegovom postepenom preobražaju nastojeći da podigne preradivačku lokalnu industriju što bliže svim potrebnim izvorima. U priloz ovog zadnjeg, navodim gledište druga Melentija Popovića izraženo u Nišu (povodom spajanja grada Niša i Njškog sreza) — da i savremeni industrijski razvitak ne stvara više velike gradove i nekonzentrisne industrije (kako je to «klasično» bilo u kapitalističkoj industrijalizaciji u prošlom i na početku ovog vijeka), već se u izvjesnom smislu vrši dekoncentracija (npr. danas industrija u SAD) te se gradovi i «raseljavaju». Slična je stvar i kod nas u podizanju naše industrije (pr. tuzlanski industrijski bazen gdje je čitav srez i gradsko područje izukršteno industrijom i gdje se sem grada Tuzle u srezu već obavljalo nekoliko centara). Sa ovim pitanjem vezano je veoma usko razvijanje sve boljeg i tehnički usavršenijeg saobraćaja, pa zato u datim uslovima nema razloga za stvaranjem velikih gradova. U ovom svjetlu treba posmatrati i budući privredni razvitak banjalučke komunule, jer srez i grad predstavljaju jedno jedinstveno ekonomsko područje.

Jedna napomena: mi smo u Banjoj Luci, u gradu i srezu izvršili spajanje rukovodstava političkih i društvenih organizacija i udruženja — kako je već to i istaknuto u predhodnoj diskusiji, a danas vidimo da se ovo spajanje razmatra ili preduzima na više mjesta u zemlji. Znači, izvjesna prednost i stečeno iskustvo. Rezultati takvog su rada mnogo bolji nego ranije.

Stvar je narodnih odbora kako će izgledati teritorijalno ustrojstvo banjalučke komunule, da li će to biti zbir seoskih opština i nešto jače gradske opštine.

Aco Matić

Povodom predloga za povećanje takse na pse

36 miliona dinara pojednu psi u jednoj godini

Suzbijanje zaraznih bolesti domaćih životinja putem cijepjenja i davanje lijekova je nepotpuno i ako se u tom pogledu čine veliki napori. Uz cijepjenje i liječenje potrebno je sprovesti i razne veterinarsko-sanitarne mjere. Jedna od tih mjera je registracija i cijepjenje pasa, te tamanjenje pasa skitnica.

Pas je od praiskonskih vremena čovjekov pratilac i vjeran čuvar. Ali čim se pušta da nekontrolisano luta on je i najveća štetočina. Pošto je vrlo otporan prema zaraznim i parazitarnim bolestima, on prenosi uništavanjem lješina i otpadaka najrazličitije bolesti, kao svinjsku kugu, crni prišt, svinjavu i šap, bjesnilo, sakagiju i dr. Na taj način nanosi ogromne štete stočnom fondu, poljoprivredi, a ujedno preosi bjesnilo i na ljude.

Bjesnila ima i na našem srezu. Od početka godine imali smo već 3 slučaja koji su prijavljeni. Po bjesnilu je jedna mačka, dva psa a jedno dijete je ugroženo.

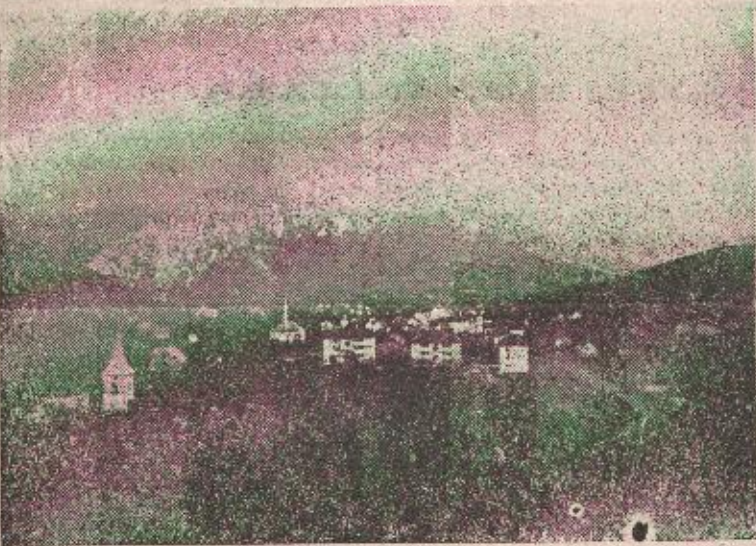
Računa se da na području sreza i grada ima oko 10.000 pasa. Pas

pojede dnevno oko pola kilograma pure, ili svi psi na području sreza 5.000 kg, ili mjesečno 150.000 kg, što iznosi tri miliona mjesečno, ili 36 miliona dinara godišnje.

Radi sprečavanja bjesnila i širenja zaraznih stočnih bolesti treba pored drugih mjera sprovesti i najefikasniju borbu za smanjenje prekobrojnih pasa njihovim tamanjenjem, naročito pasa skitalica. Osim toga treba izvršiti registraciju i cijepjenje svih pasa. Druga mjera su takse za držanje pasa, a naročito prekobrojnih.

Takse nemaju svrhu samo u tom pogledu, tj. da ekonomski prisile vlasnike pasa na smanjenje broja, već sredstva dobivena iz taksa omogućuju i sprovođenje drugih veterinarsko-sanitarnih mjera. Radi toga, a gledajući i koliko psi godišnje pojednu, opravdan je predlog za povećanje taksa za pse, i to za čuvare do dva i lovačke po 200 dinara, a sve pse čuvare preko 2, kuje i luksuzne pse po 1000 dinara.

F. B.

Ključ

zlata i oko 38 grama srebra. Nedaleko od ovog rudnika otvoren je novi rudnik gipsa. Prema procjeni stručnjaka, njegovog zalihe iznose oko 4.600.000 tona, a kako se nalaze neposredno uz put pogodan su za transport do željezničke stanice u Gornjoj Sanici. Po kvalitetu gipsa iz ovog rudnika ništa ne zaostaje za kvalitetom gipsa iz drugih naših rudnika. Ovaj gips u sebi sadrži oko 96% kalcijevog sulfata i kao takav upotrebljava se za kalcifikaciju polja oštećenih poplavom morske vode kao što je slučaj u Holandiji. Izvođenjem detaljnijih istražnih radova na ovom sektoru postoji mogućnost da se pronađu veće zalihe ovih ruda.

Iako je rudnik u početnoj fazi svoga razvoja čija su obrtna sredstva bila vrlo oskudna, a skoro polovina radova je bilo investicionog karaktera, ipak on ima već sada na svom skladištu oko 2000 tona pirita. Perspektivnim planom predviđa se u roku od 4 godine

vredne rane u mnogome zaostao. Uslijed naturalnog karaktera proizvodnje prinosi od zemljoradnje i stočarstva su vrlo slabi iako je brojno stanje stoke u odnosu na druge srezove prilično veliko; ono jedva podmiruje potrebe proizvođača. Da bi poboljšao ovo stanje poljoprivrede i postigao izvjesnu ravnotežu sa drugim privrednim granama, Narodni odbor sreza izvršio je podjelu sreza na privredne rejonse. Osim toga predviđa se u toku od četiri godine melioracija Orahovljanskog polja, što će doprinijeti povećanju obradive površine i unapređenju stočarstva te je u te svrhe odobren kredit u iznosu od 4.000.000 dinara.

Posmatrajući ovako snažan razvoj privrede Ključa i porast njegovog privrednog potencijala, sa pravom se može reći da je Ključki srez budućnosti, koji će izvršenjem svojih perspektivnih planova preći iz prilično zaostalog u napredan kraj.

Enes Baković

Održana je godišnja skupština Ferijalnog saveza

Prije godinu dana osnovana je u Banjoj Luci organizacija Ferijalnog saveza. Iako mlad i nedavno organizovan ovaj Savez je pokazao vidne rezultate u radu i opravdao postojanje jedne ovakve organizacije. Tako je u protekloj godini organizovano ljetovališta za članove saveza u Makarskoj, kroz koje je prošao veći dio omladine iz srednjih škola. Nekoliko članova ljetovalo je u Orebiču — odmaralištu Glavnog odbora Ferijalnog saveza za BiH. Pored ostalog održano je i nekoliko predavanja u Savezu o istorijskim znamenitostima našeg grada. A za vrijeme ljetnih dana kada je aktivnost Saveza

bila najveća, u gradu je radila i prihvatno-informativna stanica.

Na skupštini koja je održana početkom februara uz učešće delegata, profesora i nastavnika srednjih škola, doneseni su zaključci za rad u toku ove godine. Novostvoreni odbor preuzeo je na sebe dužnost da u toku ove školske godine organizuje ljetovališta na moru ili na Plitvičkim jezerima, gdje bi članovi Saveza mogli sprovesti svoj odmor uz minimalne troškove. Biće organizovano i nekoliko grupnih putovanja u razne krajeve zemlje sa ciljem upoznavanja kulturnog i privrednog razvitka naše zemlje.

Iz rada Narodnog odbora gradske opštine Ljubija

NAPLATA POREZA ZA 1953 GODINU IZVRŠENA 100%

Pravilnom agitacijom koja je provedena putem zborova birača i zalaganjem odbornika Narodnog odbora opštine, kao i njihovom tijesnom vezom sa narodom izvršena je naplata poreza za 1953 godinu sa 100%.

Za izvršenje ovog zadatka veliki udio ima pravilan razrez poreza, na koga je bilo vrlo malo žalbi iako je ovaj kraj pasivan — najpasivniji na sreću prijedorskom. Naplata je izvršena mnogo prije određenog roka.

Završavaju se pripreme za kategorizaciju stambenih zgrada

Komisija Savjeta za komunalne poslove Narodnog odbora opštine radi na popisu i kategorizaciji stambenih zgrada a postojeće je jedna stambena zajednica.

Poslije petnaestog februara pristupiće se izboru kućnih savjeta i Savjeta stambene zajednice u Ljubiji. Predviđa se sedam kategorija stambenih zgrada.

Pored ovih poslova Narodni odbor opštine radi i na pripremi tarifa o stanarini kao i o pripremi tarife za najamnine za poslovne prostorije jer se zakupci i zakupodavci nisu mogli sporazumjeti o visini ove najamnine slobodnim ugovaranjem.

Izgradnja škola, domova kulture i parnih mlinova na području opštine

U protekle dvije godine sagrađeno je u opštini Ljubija, uz veliku pomoć naročito pojedinih sela, deset domova kulture i jedna škola a sada se rađe dvije škole u selu Ljeskarama i u Donjoj Ljubiji.

Izgradnjom doma u Donjoj Ravskoj stvoren je kulturno-prosvjetni centar ovog sela, formirano je društvo koje je putem dobrovoljnih priloga nabavilo muzičke instrumente u vrijednosti od 180.000 dinara. Omladina ovog sela dolazi u svoj dom gdje se održavaju priredbe i druge zabave a nekoliko njih već je naučilo i svirati zahvaljujući nabavljenim muzičkim instrumentima.

Ovo selo je udaljeno od centra opštine oko 20 kilometara i nema izgleda da u dogledno vrijeme dobije električno osvjetljenje od dalekovoda zbog velike udaljenosti pa je Narodni odbor opštine u svom planu za 1954 godinu predvidio nabavku i montiranje jedne

male električne turbine na pogon na vodu koja bi mogla podmiriti potrebe ovog sela.

Za ovaj posao već su izvršene neke pripreme a narod sela koji sa radošću očekuje izvršenje ovog zadatka pomagaće opštini dobrovoljnim prilozima i radnom snagom.

Područje Ljubije oskudjeva sa tekućom vodom pa je zbog toga narod ovoga kraja prisiljen da svoje žitarice nosi u mlinove na rijeci Sani koja je udaljena od pojedinih sela i do 20 kilometara. Da bi se i ovo pitanje riješilo Zemljoradnička zadruga u Mitskoj Glavi, Gornjoj Ravskoj i Donjoj Ljubiji izgradile su tri mlina, dva na motorni i jedan na električni pogon.

Zadruga u selu Gornja Ravska osnovana je prije dva mjeseca a sada se vrše pripreme za osnivanje zadruga u selu Šurkovac.

Nešto iz statistike

Natalitet jači od mortaliteta

Na području Ljubije u 1952 godini rođeno je 359 djece dok je umrlo 105 lica. U istoj godini bilo je 102 vjenčanja. Međutim u 1953 godini ove cifre su povećane. Rođeno je 212 muške i 228 ženske djece, dok je umrlo 148 lica od čega 79 muškaraca i 69 žena. Broj vjenčanja takođe se povećao na 111. U januaru ove godine obavljeno je 19 vjenčanja, što svakako predstavlja rekord na ovom području. U cijeloj 1953 godini bio je samo jedan slučaj sudskog razvoda braka.

Smrtnost djece je vrlo velika. Do jednu godinu života umrlo je 50 djece, do dvije godine života 24 a do pet godina života 10 djece, dok je 440 rođene djece u 1953 godini samo jedno mrtvo rođeno.

Ova smrtnost male djece je svakako zabrinjavajuća i o tome bi se moralo povesti računa i od strane SSRN i od Zdravstvene stanice u Ljubiji. Smrtnost uglavnom nastupa kao posljedica raznih bolesti a ove opet zbog vrlo nehygieničkih uslova i nedovoljne prosvjetenosti.

Promjena pijačnog dana

Pijačni dan u Ljubiji dosada se održavao nedjeljom. Koliko je to nepraktično za naše radne ljude kao i za same proizvođače najbolje govori glas zbora birača sela Žune koji su prvi postavili to pi-

tanje na dnevni red a za njima i narod sela Miska Glava, Volar i drugi, tražeći da Narodni odbor donese odluku da se nedjelja zamjeni nekim drugim danom.

Narodni odbor je donio odluku da se pijačni dan održava utorkom i već su se pokazali rezultati te odluke. Na pijaci se vidi mnogo više proizvoda nego dosada, koje uglavnom prodaju žene, dok njihovi ljudi rade druge poslove kod svoje kuće ili u preduzeću.

S. Bajramović

Iz centra Cazina

KRATKE VIJESTI IZ BIHAĆA

Stručna niža domaćinska škola otpočela je sa radom krajem prošle godine u Bihaku. Potreba za školom ove vrste za žensku omladinu, koja iz raznih razloga ne nastavlja školovanje poslije osnovne škole bila je velika. Škola je snabdjevena sa prilično dobrim prostorijama, inventarom i stručnim nastavnici i poaha je 70 učenika.

Zgrada gimnazije gradiće se ove godine u Bihaku. Nova gimnazija nalaziće se na mjestu gdje se ranije nalazila nedovr-

šena zgrada koja je u toku rata uništena bombardovanjem. Izgradnja ove velike zgrade za koju su već odobrena sredstva traže nekoliko godina i biće od velikog značaja za Bihak kao centar zapadne Krajine, koji iako ima potpunu gimnaziju, nema dobre zgrade.

Dvije nove osnovne škole izgrađene su u Bihakom srezu. Nove školeke zgrade dobile su sela Golubići i Vrsta. Dvora-zrednu školu sa stanom za učitelja u Golubiću izgradili su

razvoj još zaostale poljoprivrede u zapadnoj Krajini.

Petodnevni seminar za rukovodioce kulturno-umjetničkih društava održan je u Cazinu. Seminarom je rukovodio član Narodnog pozorišta iz Banje Luke, a pohađali su uglavnom seoski učitelji koji će ubuduće rukovoditi kulturno-umjetničkim životom sela.

Most preko rijeke Korane na putu Cazin — Tržacka Raštela — Plitvice nedavno je potpuno dovršen. Most je sagrađen od dobre drvene konstrukcije i u mogućnosti je da podnese sva teretna vozila.

Jednospratnu zgradu izgradio je u centru Cazina Sreski zadrudni savez. U jednoj polovini zgrade smješten je Sreski komitet SKJ, a drugu je iskoristio Sreski zadrudni savez za svoje potrebe.

KINO — PROBLEM PRIJEDORA

Jedna kino sala sa 150—200 sjedišta je i suviše mala za jedan grad i industrijski centar kao što je to Prijedor. Ali ipak Prijedor raspolaže samo sa jednom takvom kino salom, pa je i razumljivo zašto je u tom kinu tolika navala i larma. Ne samo da je navala prilikom raspodaje karata, nego je nesnoćna gužva prilikom ulaznja u salu. A zašto? Zato što sjedišta trećeg mjesta nisu numerisana i imaoći karata trećeg mjesta, da bi dobili što bolje mjesto, prinuđeni su da se guraju i podižu larmu. A često se na blagajni kina prodaju i više ulaznica nego što ima mjesta. Treba povesti računa o ovim stvarima.

A. K.

Nijemci stežu обруč oko Grmeča, januarska mečava 1943 godine zavajala je sve staze. Grmeč je prekriven dubokim snijegom. Hiljade i hiljade žena, djece, staraca i djevojaka napustilo je svoja sela, i sklonilo se za leđa krajiških brigada. Čio Grmeč je veliki zbjeg. Vojska podno planine na položajima sniježnim, narod za ledima po sniježnim grmečkim provalijama.

Nová Centralna bolnica nalazila se ispod samog vrha Grmeča. Dođe, ispod bolnice je selo Majkić Japra. Ovu su bolnicu još ljetos podigli seljaci od jelove građe. Podignute su tri zgrade u dužini od 36 metara. Dvije su građene na sprat. Gore na spratu stanuju ljekari bolničari i ostalo sanitetsko osoblje. Tu su i partizanski ljekari dr. Krešo i dr. Kraus. Poznaje ih cijela Krajina. U drugoj zgradi smještena je partizanska apoteka. Po oslobođenju Bihaca cjelokupni materijal je prebačen ovdje, a svakodnevno su stizali paketi zavojnog materijala iz okupiranog Novog i Sane. U ostale zgrade, u čiste krevete smješteno je 200 teških ranjenika. Među njima ima Ličana, Srbijanaca, Crnogoraca i Bosanaca. Mnogi su ranjeni u bitci za Bihac. Neki su stigli iz Srbije i Crne Gore sa proleterskim brigadama. Pored bolnice izgrađena je i pekara, vešarnica, zatim zemanica za hranu. Bolnici je bilo teško pričiti jer se nalazila pod samim vrhom Grmeča. Mogla je pričati samo ljudska noga ili konj sa samarom. Hranu su donosili seljaci na svojim ledima. Obično su nedjeljom dolazile djevojke i žene iz najudaljenijih sela Grmeča. Donosile su u seoskim torbicama čarape rukavice, džempere, hljeb, sir, kajmak, mlijeko i...

Ispod bolnice, na samim prilazima, na blago uzdignutoj kosi prostiralo se partizansko groblje. Iz-

Iz Narodno-oslobodilačkog rata

Preko sniježnog Grmeča

nad sniježnih humki, jedva su se nazirala na brzu raku ispisana olovkom imena poginulih partizana. Iznad svakog groba stajao je neki znak, obično daska ili neko drvo na kome je pisalo ime. A neki grobovi nemaju znaka. Iznad glave mrtva partizana stajala je omorilka okićena snijegom ili vira jela.

Pored bolnice u jednoj sobi smješten je štab IV krajiške divizije. Komandant divizije je Šoša, a komesar Milenko Kušić, student Beogradskog Univerziteta.

Tu je i komandant mjesta Budimlić Japra. On vodi brigu o izbjeglim narodu, o bolnici. Odmah do bolnice pod drvećem u snijegu seljaci naložili vatre. Djecu zamotali u jastuke. Neko ponio hranu pa sprema ručak.

Ispod planine sa ceste tuku nje-mački topovi. Odjekuje cijela grmečka šuma. Stiču kuriri sa položaja i javljaju da 800 Nijemaca prođire bolnici. Kod bolnice i divizije imamo svega 60 pušaka. Šoša daje odgovor: »Pustiti ih na cijev«. Komesar divizije Milenko Kušić pozva je grupu komunista sa novskog sreza. Držao je partijski sastanak u bolničkoj ambulanti. Formirao je dva odbora. Odbor za mobilizaciju i odbor za evakuaciju. Odbor za mobilizaciju je imao zadatak da obavijesti sve mladiće i sposobne ljude da se odmah javljaju u brigade i odlaze na položaj. Odbor za evakuaciju je bio dužan da poslije podne istoga dana prenese 200 ranjenika s onu stranu Grmeča u pravcu Drinića i Drvara.

U isto vrijeme ovaj odbor je bio pozvan da obavijesti sav narod da se sklanja preko Grmeča u sela petrovačkog sreza: Marjanovića Do, Smoljanu, Bravsko, Vaganac Driniće, Kozila, Bukovaču, Vedro Polje... Podvlačio je Kušić: ne smije biti panike, Komunisti se moraju hrabro držati. Ranjenici se sve do jednog moraju spasiti. Na posao drugovi.

Još dok smo diskutovali na partijskom sastanku na polju se čuo pucanj. Na momenat je skrenuo našu pažnju, ali smo dalje produžili sastanak. Mislili smo da to neki partizan proba pušku ili puca na ustaški avion. Poslije pojedinačnog pucanja čuo se rafal, a zatim mitraljeska paljba. U isto vrijeme razliječio se glas: avioni, avioni, gasi vatre.

Letjelo je 12 njemačkih aviona iznad naših glava. Letjeli su nizno iznad jelove šume, upravo iznad naše bolnice. Ovog puta nas nisu bombardovali, jer bi istovremeno tukli svoje snage koje su se privukle na nekoliko metara. Onaj prvi pucanj je najvjestio opasnost. Naš stražar je ubio njemačkog vojnika. Nijemci su se privukli na nekoliko metara. Bili su tako blizu da smo jasno raspoznali njihove tamno zelene uniforme, kukaste krstove i šmajser. Čuli smo njihov govor na njemačkom jeziku. Nismo ništa razumjeli. Legli su u snijeg i samo tuku iz stroj-nica. Šoša je istrčao iz štaba s pi-

štoljem u ruci. Položaj drugovi, čuo se njegov glas. Nosite ranjenike. Mislio sam tog momenta da ćemo svi do jednog izginuti. Bili smo uklješteni sa tri strane. Mogli smo se povući uz strmi brijeg ka vrhu, po snijegu do pojasa, bez prtine. Šoša je udario upaljač bombe u drvo i bacio na njihovu kolonu s desne strane. Šošin brat Ivica ranjen je u ruku. Kapala je krv i bojila snijeg, ali on je i dalje pucao iz puške. Borba je prihvaćena. Iz zbjega javilo se na stotine mladića i djevojaka sa nošenje ranjenika. Negdje četiri djevojke uzele su nosila i izvlačile, a negdje po dvije. Jedna omladinka iz Ljubije ostala je bosa. Uzela je nosila i pošla ranjenim drugovima uz kosu. Zvižde metci na sve strane, pršte bombe, a na vrhu Nijemci bombarduju našu otstupnicu. Već su Nijemci bacali upaljive bombe. Bolnica je sva u plamenu. Gorjela je zgrada u kojoj je bio smješten štab divizije, vatra je prošla na apoteku a zatim na ostale zgrade. Dizio se gust dim i povijao na našu stranu. Dim nam je pomogao da se krijemo sa ranjenicima iza drveća. Štrna kosa, snijeg do pojasa, izvrgnuta je njemačkoj paljbi. Puta ne znamo. Javio se jedan partizan iz Palanke. On poznaje sve grmečke staze. Ranjenici pokriveni slabim pokrivačima na nosilima, bez jauka su sve to izdržali. Cutali su, jedan je na nosilima ranjen. Cijela prtina je bila obojena. Snijeg je i dalje padao, a bura namosila namete u oči. Povlačili smo se vrhu, a bolnica je gorjela i svojim plamenom obuhvatila omorilke i jela. Gorio je rekao bi cijeli Grmeč i prolomao se od eksplozija. Već se noć spustila. Planinom je zavladao tišina, samo se u daljini čulo urlikanje vukova. Povukli smo se na vrh. Probijavamo se. Nema

svih drugova. Još ne znamo ko je ostao živ, ko je ranjen, a ko je poginuo. Šipadova pruga na Grmeču je strahovito bombardovana. Šine su dignute u vazduh. Na samom vrhu u snijegu našli smo ostavljen ranjenika na nosilima. Vikao je, samo drugovi nemojte me ostaviti. Kolona je kretala u noći niz grmečke kose u pravcu Marjanovića Dola. Cijela noć bez sna u koloni, bez kruha i vode.

U samu zoru stizemo u Marjanovića Do. I tu na samim prilazima našli smo ranjenika na nosilima u snijegu. Uzeli smo ga i pošli dalje. Tu smo našli i štab divizije. Saznali smo da je u bolnici izgorio seljak Mile Lukić iz Majkić Japra. Izgorjela je i jedna žena seljanka iz istog sela. Oboje su oboljeli od pjegavca. Nismo ih mogli izvuci, jer smo najprije ranjenike nosili. Svi su ranjenici spašeni. Mile je izgorio. Ležao je na slamu u jednoj bolničkoj sobi i ječao. Teško je to, ostaviti našeg ustaničkog seljaka, ne možemo mu pomoći. Vikao je, ubite me drugovi. Živ neću Nijemcima. Nismo ni to mogli uraditi. Nisu ga Nijemci živa zatekli jer je u plamenu izgorio.

U Marjanovića Dolu u jednoj seoskoj kući zatekli smo seljaka gdje nožem struže parolu sa zida. Rekao nam je da su Nijemci udaljeni od nas svega pola sata. Kolona sa ranjenicima je produžila za Srneticu. Tako smo prešli sniježni Grmeč u grmečkoj ofanzivi 1943 god. i izvukli se iz obruča.

Negdje oko 5 sati zavladao je Grmečom tišina. Sunce se polako gubilo iza Gomila i Plješevice i svojim posljednjim zracima pozdravljalo vrhove Grmeča, ranjenike u bolnici, partizane u tim sniježnim grmečkim uvalama i veliki zbjeg naroda.

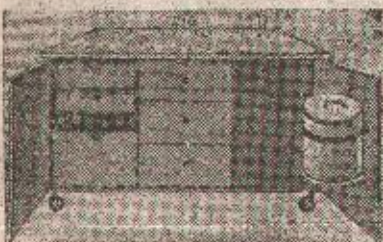
Svetozar Čulibrk

VAŠA KUHINJA

КУХИЊСКИ ОРМАРИЋ НА ТОЧКОВИМА

Овај ормарич можете начинити за своју кухињу, а ако је мала или немате у њој мјеста да га стално држите, по свршеном послу можете га држати и у ходнику испред ње, који можда стоји празан, и ормарич ту веће никоме сметати. Зато му ставите четири точка, да га увијек лако можете увући кад вам треба, или избацити из кухиње кад више не служи својој сврси.

Горња табла служи и мјесто кухињског стола, за мјешање и приправљање јела. Унутрашњост је подјелена на три дијела. С лијеве стране три отворене ладнице, од којих најдоња и највећа може на служити за дрва или за потпалу. Три затворене ладнице служе за остављање разних посуђа, које немо размјестити како је нама zgodno. На вратима десне стране, на малој полицници, а при врху обухваћено металним обручем, стоји нам канта за смеће, коју лако можемо извући и одвијети на сметлиште, те последије лијено опрати. Цијели ормарич доведен на својим точкима до чесме, стужи нам и за прање сућа, без потребе да се ради испирања и доношења воде шетамо од једног краја кухиње до другог. Цијели ормарич можемо јефтино начинити од меког дрвета и сами офарбати масном бојом, изнутра тамном а споља свијетлом, у складу са осталим дјеловима намјештаја наше кухиње.

Нешто о посла-вљању стола

Укусно и лијено постављен сто угодан је и нашим укућанима кад их сачека свакога дана кад се враћају с посла, а до њега нам је нарочито стало кад имамо госте. Често смо према својима у томе немарни, „немамо времена“, и за себе и своје набацамо на брзину тањире и прибор за јело, а љутимо се ако нам дијете послје оброка обрине замашћене прсте или уста о столу! Учимо своје дијете од малена културном начину јела, да се касије у животу, било у ресторату или туђој кући не нађе у непријатној ситуацији. Ако им већ због штедне стогол рубља постављамо на мушени, нека свако крај тањира има свој макар и мали салвет, у засебној врећици, на којој ће свако имати извесен свој знак, и који ће по свршеном ручку или вечери лијено и уредно натраг сложити.

За дочек гостију на ручак или вечеру не смијемо никако простирати мушему, најљепше је видјети чисти бијели столуак. Испред свакога плетки и у њему дубоки тањир за супу, а ако служимо неко предјело и мали тањирчић. С десне стране тањира ставља се нож, окренут сјечивом према тањиру, с лијеве стране виљушка, зупцима окренута према горе. У врху тањира долази кашика, шупљином окренута према горе. Салвет стављамо у тањир. Чаше се међу с десне стране тањира, одмах иза кашике, и то прво чаша за воду, па одмах до ње винска чаша. Тањир се морају мијењати послје сваког јела, односно послје предјела или супе склонити, и то прилазећи госту с лијеве стране.

Ако служите за вријеме ручка печење са много костију, не заборавите ставити на оба краја стола по један тањирчић за кости, а за салату посебан мали тањирчић који ћете поставити с лијеве стране тањира, изнад виљушке, а у истој равни са чашама.

ZANANASU ŽIENU

Žena i fiskultura

Svaka žena može da bude fiskulturnica. To je važan faktor u težnji da odžri fizičku i moralnu ravnotežu. Mi sve u to vjerujemo, a ipak je mali broj žena koje se redovno bave nekim sportom ili koje se bar nekoliko minuta dnevno pozabave fiskulturom.

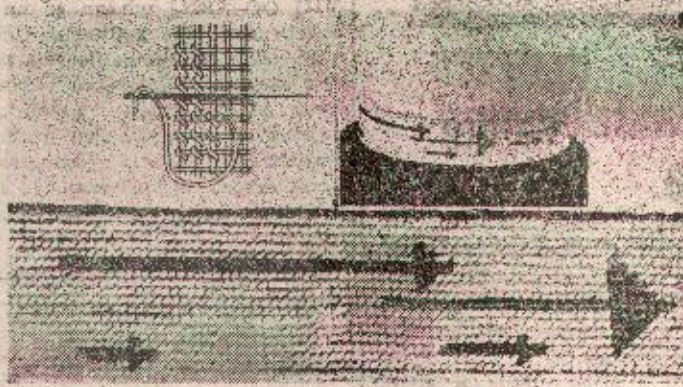
Reći ćete da nemate vremena. Osmotrite sebe pa ćete vidjeti da svakog dana izgubite makar malo vremena na nešto što vam nije baš najpotrebnije. Čak i žene koje su potpuno posvećene svome domaćinstvu gube u nečem vrijeme koje bi, eto, mogle da posvete svojoj fizičkoj fiskulturi.

Reći ćete da nemate za to novca. Mnoge sportske organizacije i društva daju vam danas mogućnosti da besplatno ili sa vrlo malo izdataka možete da se bavite nekim sportom.

Najčešće je istina da smo za to lijene. Baš za takvu ženu potrebno je da se „razdrma“, da joj volja bude jača od lijenosti.

Svaka žena zbog nekog uzroka treba da se bavi nekim sportom, samo pronadite svoj slučaj. Ako ste debeli treba da oslabite. Ako ste slabi, postupnim fiskulturnim vježbanjem razviciete se i očvrstnuti. A i vi ćete se bolje osjećati ako je vaše tijelo otporno, gipko i osvježeno fiskulturnim vježbama.

ZELITE LI OVAKVU STRANU? TREBA LI U NAŠEM LISTU POVREMENO PRIPREMATI PRILOGE KOJI CE POMOĆI RADNOJ ŽENI? ŠTA I O ČEMU? OBRAČAMO SE OVOM MALOM ANKETOM NE SAMO ŽENAMA NEGO I SVIM NAŠIM ČITAO-CIMA.

Pojas koji možemo brzo i jeftino sami izvesti, osvježiće našu staru tamnu haljinu ili uljepšati novu. Uzmite komad kanafasa (riječki materijal za izradu vezanih ćilima i gablena) širine 3 cm, malo duži od vaše mjere oko struka. Nacrtajte na njemu masnom olovkom strijelice, kao što je to na slici prikazano (a možete i sami stvoriti model i figure koje vam se dopadaju). Vezite gablenbodom, osnovu njeznom bojom a strelice ili mustrice živim bojama. Završeni rad postavite deblijom svilenom trakom. Zakopčava se običnim, malo većim kopčama.

Goblenbod je polukrstić, koji se radi kad se vuna udjenuta u iglu premeće s lijeve strane na desnu, tako da se iglom ispod zahvata dvostruki konac kanafasa. Kod vraćanja iglom na lice rada, a naličja ubodite u susjedno polje od dva konca kanafasa. Izvucite iglu i konac i nastavite dalje isti postupak.

Ispravite svoje nedostatke pravilnom ishranom

Svaka žena ima neku »bolnu tačku« u izgledu: lome joj se nokti, koža je jako crvena ili ima loš ten. Često je dovoljno da uskladi svoju ishranu prema pojedinoj slučaj. Navešćemo vam ovdje izbor hrane za pojedine slučajeve, možete izabrati ono što vam odgovara, ne primoravajući sebe da jedete ono što ne volite.

Uopšte treba izbjegavati:

... velike količine brašnjavih stvari, masnih stvari i suvog povrća, sve što vas suviše zasitjuje te poslije nemate apetita za svježe povrće i voće.

... velike količine mesa, pod oredpostavkom da to »daje krvi« ili povećava snagu.

... prekomjerno uzimanje slatkih stvari, čokolade, kolača itd.

... najzad, važno je, ne jela zaparena ni suviše zakiseljena, jer sve to vrlo loše utiče na nervni sistem.

Šta treba činiti:

svakoga dana po mogućnosti držati se uzimanja stvari u sljedećim količinama:

mesa, ribe ili jaja (dnevno) 175 gr.; mlijeka 1/2 lit., sira 30 gr.; masnih stvari (od čega po mogućnosti maslaca 20 gr.) 45 gr., hljeba (prema fizičkoj aktivnosti) 100 do 400 gr. brašnjavih stvari (tjesta) 15 do 30 gr., krompira 100 do 350 gr., svježeg povrća 400 do 500 gr., svježeg voća 200 gr., šećera, marmelade, čokolade i sl. 40 do 70 gr.

Naznačene količine hljeba, brašnjavih stvari, krompira, šećera, marmelade, mogu se povećavati ili smanjivati prema tome da li vaša težina odgovara normali i vašoj želji. Ali meso, riba, jaja, mlijeko, sir, masne stvari, povrće i svježe voće moraju se uzimati u naznačenoj količini, razumije se ako ste zdravi.

Ako želite da osvježite oči:

... uzimajte hranu koja sadrži vitamin A: riblje ulje, puter, jaja, masni sir, mlijeko, masno meso.

Da bi imali otporne nokte i zdrave zube:

VAŠE dijete

У нашој индустрији имамо одличне боје, које се продају у кесичама и које, ако се поступи тачно по приложеном упутству, могу у домаћинству да допринесу обнови многог дијела одијела. Врло је важно да се бојење обавља у великом суду и са доста воде. Но и поред тачног држања упутстава, могу се десити незгоде, најчешће да тканина остане згузвана. У том случају треба је спустити у врху воду у којој је растопљен боракс (50 гр. боракса на сваки литар воде). Добро наквасити, одијелити без стицања и глатчати још влажно. Ако вам је у црно бојена тканина испала ружно пепељаве боје, треба је вратити натраг у јачи концентрат исте боје. Боју не треба бацати догод се бојена ствар не осуши, те по потреби опет бојити. Посуда у којој се боји најбоље је ако је емајлирана, а последије се може добро опрати водом, сапуном и содом.

... потребан вам је калцијум, а њега имате у: млијеку, сиру, поврћу, воћу, и витамин D кога ћете добити једући: путер, сардине, какао, јaja.

Da zadržite pokretljivost i lakoću
... birajte hranu sa vitaminom grupe C (kupus, šumske jagode, limun, pomorandže, paradajz, krompir.

Da bi bili gospodar svojih živaca:
... tražite hranu vitaminske grupe B: orasi, jaja, suho povrće, hljeb, mlijeko, svinjsko meso.

Da dobijete ili sačuvate svježost:

... treba da uzimate celulozu, koja je sadržana u: svježem i suvom voću i povrću.

Protiv velikih krvarenja:
... jedite što više kupusa, sa svim zrelih paradajza, svinjsku mast, a ljeti jagode.

Da otklonite bljedilo:
... treba da obogatite vašu krv gvoždem, koga imate u: jetri, bubrezima, suhom povrću, hljebu, mesu.

Zašto VAŠE dijete nema apetita

Ima djece koja stalno odbijaju hranu koja im se daje. Uzalud su molbe, prijetnje i razna izmišljanja. Ako ga silom tjeramo da jede ono se ljuti, plače, stisne zube — nema načina da ga natjeramo da pojede, ili čak ispljuje sve iz usta. Majke neki put očajne traže po-

moći kod lekara. No problem često nije tako težak da ga i sami rješimo, mora se imati samo mnogo strpljenja i istrajnosti.

Na prvom mjestu treba obuhvatiti dva slučaja: ili je dijete zaista bolesno pa mu smetnje organa za varenje utiču na gubitak

apetita, ili dijete dobro izgleda, veselo je ali neće da jede, tad su majke naročito u nedoumici.

Pogledajmo prvi slučaj. Dijete je mršavo, loše izgleda, varenje mu je rdavo, često poždriguje, ima zadah iz usta, a naročito mu je

Kostim za djevojčicu

Ovakav kostimčić za vašu djevojčicu može nositi u hladnim danima ispod zimskog kaputa a na proljeće će joj poslužiti, sa laganom bluzicom kao samostalna odjeća. Karirana suknjica i jednobojni kaputić, u koji se slaže sa bojama suknje, zakopčavanje načinjeno od iste karirane tkanine. To ćete možda moći da načinite i od svoje stare karirane haljine koja se iscjepala ispod ruke ili rukava, pa dopunite odgovarajući materijal za kaputić. Ili možda imate svoj stari kostim za kaputić, odijelo vašeg muža koje ćete okrenuti ili njen prošlogodišnji proljetni kaput koji joj je za ovu godinu mali.

stolica neuredna, s vremena na vrijeme ima proliv ili poslije toga tvrdu stolicu. U tom slučaju mora se potražiti savjet liječnika. Najčešće će biti potrebno smanjiti količinu ishrane, davati što raznovrsniji jelovnik svakoga dana. Uvijek dodati dobru količinu vitamina: pomorandžinog soka, začecerene limunade, povrće svježe istanjeno u kašicu. Naročito ne treba davati česte obroke, a vodu samo na kraju obroka i to ne previše. Nemanje apetita često je uzrokovano i opštom slabošću, tada treba organizam ojačati. Ali bez preporuke liječnika ne treba po svojoj volji, ili po savjetima prijatelja davati gvožđe, arsenik, jer se neopućenošću može više naškoditi. Neki put nedostatak apetita može da ima i posredni uzrok. Može da bude od uvećanih krajnika. Ako su zagnječeni, gnoj ode u stomak gdje poremeti normalno varenje. Isto tako i infekcije

nusa, šupljina koje se nalaze sa svake strane nosa i na donjem dijelu čela. Te se infekcije pokazuju čestim kijavicama, nos stalno curi ili je zapašen. U tim se slučajevima isto treba obratiti liječniku radi liječenja.

Ali ako je dijete zdravo a odbija da jede kako bi trebalo, usuđujemo se reći, ma koliko nam zamjerili, da je u 80% slučajeva kriva samo mati, koja ga je u pogledu ishrane loše vaspitala. Djeca na prvom mjestu treba da jedu u isto vrijeme sa odraslima. Jer skoro uvijek se nade neka nježna i osjetljiva baka ili popustljiva tetka, koja će maziti dijete i povlađivati njegovoj volji. Mora se imati veliki autoritet, često se mora upotrebiti i velika strogost. Ako neće da pojede svoju košicu, ne smije mu se nuditi slatkiša. Bolje je poslati ga u postelju dok se ne sjeti samo da traži da jede. Sigurno je da će se samo vratiti čim ogladni i neće se sjetiti da ponovo odbije.

Međutim, kad ga ukrotimo, pa ako nešto stalno odbija ne treba ga naročito tjerati. Jer to znači da mu to stvara nelagodnosti u sistemu za varenje. I mali post s vremena na vrijeme neće mu škoditi.

Preporučujemo da se kod spravljanja hrane za dijete obrati naročita pažnja da hrana bude ukusna a i raznovrsna, jer se dijete brzo zasiti istom hranom.

MALI SAVJETI

Da vam kod kuvanja marmelade šerpa ne zagori, namažite prije kuvanja dno sa malo masti.

Пијаћа вода одлично се филтрира ако на славину чесме причврстите кесиду напуњену дрвеним угљем, те вода кроз тај угљ пролази.

Pojačanje gradskog autobusnog saobraćaja

Predviđa se uvođenje novih linija sa Desnom Neveseljom i Vrbanjom

Gradsko autobusno preduzeće je još prošle godine nastojalo da na bavlom izvjesnog broja autobusa pojača autobuski saobraćaj u gradu, kao i da uvede neke nove linije. U tom cilju, — kako je bilo najjeftinije — sklopljen je ugovor sa jednim preduzećem u Londonu o kupovini sedam upotrebljivanih, ali još očuvanih autobusa. I nedavno je od tih sedam u Banju Luku stiglo pet, ali je na putu na tri autobusa došlo do kvarova. Oni su sada na popravci u garaži Auto-

buskog preduzeća. Dva autobusa su u saobraćaju.

Još prije mjesec dana, početkom ove godine, kada su se pogoršale vremenske prilike, preduzeće je zbog ukazane potrebe znatno pojačalo gradski autobuski saobraćaj, tako da su zadovoljene i te povećane potrebe.

Uskoro, međutim, pošto se popravke tri autobusa i iz Londona stignu dva preostala, predviđa se otvaranje stalnih linija sa Desnom Neveseljom i Vrbanjom. D.

Utorkom po sudskim dvoranama i hodnicima

(UPUTNE ZABILJEŠKE IZ SRESKOG SUDA U BANJOJ LUCI)

Posljednjeg utorka slučajno smo se zatekli u Sreskom sudu u Banjoj Luci. Zbog pijačnog dana, utorkom vlada uobičajena živost u gradu, ali su zato i sudski hodnici i dvorane ne manje posjećeni. Pred jednim vratima — mislim da nose broj 3 — tiska se svijet s raznim tužbama i zahtjevima. Pred vratima broj 9 stranke čekaju na prozivu. Tamo sudija Nail Kobašić, sa sudijama porotnicima, zasjedava u krivičnom vijeću.

U dnu hodnika, grupa mladića iz sela Bunjeviće, opština Zalužani, nastavlja raspravu koja je okončana pred sudskim vijećem. Oni napadaju parničara Aleksu Zubovića, lugara, vjerovatno stoga što ih je optužio. Galama je dostigla takav stepen, da je jedan sudski službenik morao da iziđe i zamoli za mir.

Ovdje shvatamo i staro parničarsko pravilo da se sporovi rješavaju ne samo u sudskim dvoranama, nego i u sudskim hodnicima. Tu, pred vratima krivičnog vijeća, ljudi uviđaju da su se ogriješili o ovom ili onom, da su u nečem pretjerali i mire se. Danas su se izmiriti željezničari Ante Redžo i Nazim Abdurahmanović. Tužilač Nazim, došao je sudiji i zamolio ga da obustavi postupak. To je za sudiju, inače pretrpanog masom predmeta, najmiliji posao. On i sam nastoji da prije početka preses nađe neki modus vivendi.

U sudnicu su pozvani Mate Lukenda, Mijat Josipović i Aleksa Zubović i saopštena im je presuda. Prva dvojica osuđuju se na mjesec i po dana zatvora zato što su omeli lugara Zubovića u vršenju službene dužnosti na taj način, što su ga u šumi opkolili sjekirama.

— Ne pristajemo, — uzviknu su obojica u glas.

— Nema šta da pristajete, — kaže sudija Kobašić. Kad dobijete presudu, žalite se u zakonskom roku višem sudu. Lukenda je za sve vrijeme ponavljao: »Ja vlast poštivam, ali Zubovića ne poštivam, jer nije čovjek«.

... Mehmed Softić, imam iz Lijeve Novoselje, dobio je danas opomenu sa pet mjeseci zatvora, i to uslovno za godinu dana. On je posljednjih godina u kafani Dulađe Pilićice otvorio pravu »ljekarsku« ordinaciju. Milici Moknja iz Han Kola, pravio je zapis protiv glavobolje i naplatio, ni manje ni više, 2.700 dinara. Drugoj ženi, pisao je zapis da bi mogla da vrati sebi nevjernog muža, trećoj je na isti način liječio ruku. Nekim »pacijentima« je kroz duže »liječenje« izvukao i po 20.000 dinara...

Softić je čitavu tu svoju radobu svakom pravdao pred sudom: »Tačno je da sam pravio zapise licima koja su mi se za to obračala. Od vjkada je uobičajeno da se za tu uslugu daje »hedija«, iznos u novcu ili kartari i ja to nisam odbijao«. On se tačno ne sjeća ljudi kojima je sve pravio zapise, ali bi, po prilici, moglo da bude 200 slučajeva.

... Pred sudom su se danas našli i Stevan Radišić, penzioner iz Banje Luke, i Ivica Janjić, mehaničar. Prvi je odgovarao za uvredu Age Čosića, a drugi zato što je sa puta u Budzaku odveo kubik tucanika i njime nasuo svoje dvorište. On je za krađu narodne imovine osuđen sa 2.000 din. i naknadu štete, a Radišić na mjesec dana zatvora, uslovno za godinu dana.

... Vlado Vukašinić, zemljoradnik iz Han Kola, dobio je danas najveću mjeru: 6 mjeseci zatvora. On je na jednom krivičnom zboru lanjske godine osuđen i vrijeđao milicionera Trivuna Trninića i time ga uvrijedio za vrijeme vršenja službene dužnosti.

... Sudili su se, takođe, Petko Dušanić, odbornik i Dokija Dušanić, iz Kadinjana, opština Slatina.

— Ni ruku nisam digao na nju — brani se Petko.

— A ovo ljekarsko uvjerenje koje govori o rani veličine kukuruznog zrna na lijevom ramenu? — Druže... gospodine, — zapeo je Petko.

— Zašto prvo druže, pa onda gospodine?

— Računam, gdje sam okrivljen, pa ne ide da kažem, druže...

Isपालo je na kraju da su se njih dvoje, kao komšije, pozavdali oko vode iz Petkova bunara pa u otlamanju obramenice. Dokija je zadobila laku tjelesnu povredu. Petko je dobio 20 dana zatvora, uslovno i da Dokiji naknadi sve troškove.

— Zaliću se. slavni sude — patetično izjavljuje osuđenik... S.

ZABILJEŠKE REPORTERA LUTALICE

Snježne pahuljice padaju u vidu herca i pika. Hotel. Oblaci plavičastog dima. Bilijarski stol. Crvena i dvije bijele kugle. Deset sati prije podne.

Poslije napornog i mukotrpnog spavanja, ovo ih gdje dolaze. Bilijaristi. A za njima, poslije mučnog, dvanaestčasovnog spavanja, ovo i kartaša.

Fotelje mekane, obložene plišom. Mramorne ploče na stolu. Zaposjeli su jedan sto.

I utonuše u fotelje i brige.

— Druže postavio sam na brzini par pitanja jednom, naizgled nezainteresovanom građaninu koji je samo »kibicovao« — Kako uprava hotela gleda na ovo u vezi kartanja.

— Kartanje — otpoče on — kartanje, velim, kao i sve, ima svoje loše i dobre strane. Zavisi s koje tačke gledaš ga posmatrate...

— Dozvoljavanjem kartanja — nastavlja on — može se riješiti:

a) Pitanje razumode nekih naših građana.

Prošireni sastanak SK Učiteljske škole

Prošireni sastanak SK sa terena VIII OO SRNJ održan je na dan 5 februara 1954 godine u Učiteljskoj školi, na kome je bio prisutan sekretar Gradskog komiteta drug Momir Kapor. Sastanak je prisustvovalo preko 200 ljudi. Po red članova Saveza komunista sa ovog terena prisustvovala je i dobar broj članova Seljalističkog saveza.

O značaju III Plenuma i slučaju Milovana Dilasa govorio je drug Momir Kapor, a zatim je otpočela diskusija. Međutim, diskusija u kojoj je učestvovao najveći broj komunista iz Učiteljske škole, najviše se zadržala na problemima i slabostima koji se svakodnevno javljaju u radu, tako da je diskutirano o tome više nego o onome za što je sazvan sastanak, a to je materijal III plenuma.

Mišljenje je mnogih prisutnih da su se problemi komunista i Učiteljske škole mogli riješiti i na nekom drugom sastanku, a da je ovaj sastanak trebalo u potpunosti posvetiti razradi obimnog materijala koji je dao III plenum CK.

B. S.

ČITAOCI PITAJU

Naplaćuju kilogram a izdaju litar (Na adresu trgovinske inspekcije)

U prodavnici kolonijalne robe broj 4 u V kvartu, stalna sam mušterija. Nekad pazirim sam, nekad pošaljem djecu. Tako sam prije izvjesnog vremena poslao djecu da kupe ulja i drugog što je bilo potrebno. Kada su se djeca vratila, pogledao sam blok i vidio da je naplaćeno 6 kilograma ulja, a izdato 6 litara! Razlika prilično velika i na moju štetu, a u korist osoblja ove prodavnice.

Ne budem lijen, pa odmah odem do poslovnice ove prodavnice. Kažem mu u čemu je stvar, a on se izvinjavao i rekao kako je to »greška«, kako »svi mi griješimo« i — vratio mi je razliku od sto dinara.

Ja, da pošteno kažem, — ne vjerujem da je to bila greška, a evo zašto. U toj prodavnici kada se kupuje brašno, mjeri se »džutur« sa vrećom. Tara se ne mjeri! Znači da se u radnji moraju stalno pojavljivati razni viškovi robe za koje poslovođa sigurno da zna. Jer oni ne mogu biti mali.

Predložio bih zato da trgovinska inspekcija povremeno, iznena-

da, vrši kontrole mjerenja i naplaćuje pa bi se ovom zlu i nepoštenom trgovanju sigurno stalo na put. Krivci bi morali biti primjerno kažnjeni.

Hazim Zulić,
Nurije Pozderca 74

Saradnicima ove rubrike

Ponovo skrećemo pažnju čitaocima i saradnicima ove rubrike, da ni jedan dopis, ma kakav n problem tretirao, neće moći da se objavi ukoliko nije potpisan punim imenom, prezimenom i naznakom adrese pisca. Ovo ne znači da će uvijek ispod napisa biti objavljen i puni potpis, ali redakcija može da pusti u štampu samo onaj članak čiji pisac može da se pretstavi.

ODGOVORI NA KRATKA PITANJA

U prošlom broju »Banjalučkih novina« M. Savinović postavio je nekoliko kratkih pitanja za koja važe ovi odgovori:

Pitanje: — Zašto već više mjeseci na krovu Doma kulture više dva zaboravljena zvučnika i propadaju.

Odgovor — Uslijed snježnih nameta koji su zadesili čitavu Evropu pa i Dom kulture, ovi su se zvučnici našli otječeni od vanjskog svijeta. Uprava Doma najprije je nekoliko pokušaja da se preko krova probije do njih, ali uslijed snježnih nanosa visokih mjestimično 5 i više metara nije im bilo lako prići.

Nije tačno da oni propadaju. Oni se provjetravaju. Nema uopšte nikakve opasnosti da bi oni mogli propasti, jer materija je neuništiva. Mogu se jedino pretvoriti u staro gvožđe ali ne mogu i propasti.

Pitanje — Zašto građani ne dobiju na upotrebu već davno obećanu čitaonicu Narodne biblioteke?

Odgovor — Zato što još nije dovršena izrada jedne pepeljare za sto. Čim ta pepeljara bude izradena i dovršena otvoriće se i čitaonica.

Pitanje — Zašto se u Banjoj Luci ne organizuje neko skijaško takmičenje slično proljetnom krosu?

Odgovor — Zato što će se to takmičenje održati istovremeno sa proljetnim krosom, te će proljetni kros ove godine biti tretiran ujedno i kao skijaško takmičenje. A zato iduće godine neće biti proljetnog krova a biće skijaško takmičenje koje će biti tretirano kao proljetni kros.

PREGLED CIJENA NA TRŽIŠTU

Pšenica	kg.	20—23 din.
Pšenično brašno		22—25 „
Kukuruz		14—16 „
Kukuruzno brašno		17—20 „
Krompir		12—15 „
Pasulj		30—35 „
Luk crveni		30 „
Luk bijeli		100 „
Mlijeko kravlje		35—40 „
Sir		100—120 „
Kajmak-povlaka		120—300 „
Maslo i buter		500—520 „
Jaja		14—16 „
Živad	kg.	120—150 „
Jabuke		40—50 „
Orasi		100 „

Gornje cijene su kod proizvođača. Primjećen je osjetno pojačat dovoz svih vrsta poljoprivrednih proizvoda, ma da cijene nisu promijenjene u odnosu na ranijih nekoliko nedelja, osim nešto maneg pada cijena kukuruza i kukuruznom brašnu. Očekuje se još veći dovoz narednih dnua.

DEŽURNE APOTEKE

Petak, 12 februara	broj 1
(Soše Mažara 1)	
Subota, 13 februara	broj 2
(Marije Bursać 3)	
Nedelja, 14 februara	broj 3
(Vese Masleše 1)	
Ponedjeljak, 15 februara	broj 4
(Vese Masleše 18)	
Utorak, 16 februara	broj 1
(Soše Mažara 1)	
Srijeda, 17 februara	broj 2
(Marije Bursać 3)	
Četvrtak, 18 februara	broj 3
(Vese Masleše 1)	

Zloupotrebjeno povjerenje

Hejni Jaroslav, električar iz Banje Luke stupio je 1952 godine na rad u preduzeće »Rudi Čajavec«. Kao radnik-stručnjak uživao je veliko povjerenje u preduzeću i kao takav biran je za člana radničkog savjeta preduzeća. Umjesto da opravda povjerenje svog radnog kolektiva i da štiti njegove interese, on postupa upravo suprotno. Često se opija, pa kada je potpuno ogrezao u alkohol ne bira sredstva da bi zadovoljio taj svoj porok. Tako je koristeći povjerenje koje se u njega imalo, počeo sistematski iznositi iz preduzeća najprije sitni alat i tehničko oruđe, a kasnije i motore. Sve je to prodavao pojedinih licima iz Banje Luke kao: Paskolo Duri, Zamoli Džini i drugima. Ovakvim svojim štetničkim postupcima u relativno kratkom vremenu — za svega nekoliko mjeseci, pričinio je štetu u iznosu od 459.371 dinar.

Pred vijećem Okružnog suda u Banjoj Luci održano je suđenje Hejni Jaroslavu pa je radi štetnosti, koje je počinio proglašen krivim i osuđen na kaznu strogog zatvora u trajanju od 8 godina.

Paskola Đuro i Zamola Džino kao lica koja su jedan dio stvari kupili od Hejnija iako su mogli znati da iste potječu od krađe, takođe su osuđeni. Paskolo Đuro osuđen je na novčanu kaznu u iznosu od 20.000 dinara, a Zamola Džino na kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseci.

I ovaj primjer može da posluži kao omena svim radnim kolektivima da budno prate i ne dozvole da se od ma koga upropišćuje imovina koja im je povjerenjena. Ovaj primjer može da posluži i našim građanima da ne kupuju stvari od pojedinih lica ako nisu potpuno sigurni da su iste pribavljene na pošten način.

»TAKAV PRIMJER ZA UGLED«

U vezi sa dopisom Ivana Jedličke pod naslovom »Takav primjer za ugled«, objavljenom u broju 24 »Banjalučkih novina«, molim uredništvo da objavi slijedeću ispravku:

Godine 1948 kupio sam zemljište u površini od 310 kvadrata i na njemu podigao kuću i postavio ogradu onako kako je ranije bila. Prije postavljanja ograde pozvao sam susjede da pomaknemo ogradu radi trotoara, ali oni nisu pristali. Radi simetrije ostao sam na istoj liniji sa njima. Računajući »postavljanjem trotoara i u našoj ulici, ja sam još tada posadio voćke pred kućom, u odgovarajućem pravcu i spreman sam da u svako doba ogradu pomaknem koliko je potrebno, čim se ulica počne regulisati.

Zato smatram da je pisac ovog članka išao za tim da mene javno kleveta kao uzurpatora narodne imovine.

Ibrahim Todorovac
Braće Odića br. 84

bijaju, a svi zajedno nadoknađuju deficitarno poslovanje hotela.

c) Pitanje radnog vremena — za one koji nemaju radnog vremena jer svoje vrijeme neradnog radnog vremena usklađuju sa radnim vremenom po preduzećima i po uredima.

d) Pitanje »zaposlenja«, da tako kažem, onih, koji inače ne rade, mogu ti ljudi i da se »osiguraju« u vidu kartaško-bilijarske penzije koju bi oni dobili u skladu sa godinama »službe« a koja bi se davala iz deficitarnog fonda samog preduzeća.

Ovo me objašnjenje zadovoljilo. Pošao sam polako, na prstima, da ne bih uznemirio kartaše koji su utonuli u meke fotelje i brige.

— Psi — šapće mi jedan kelner. — Mi veli — čimno sve kako bi se ovi ljudi osjećali što udobnije. Vidite i sami — parno grijanje radi, stolovi čisti, fotelje mekane, potrebna tišina za razmišljanje o tome koju kartu treba baciti, osigurana. Sa peškirima prebačenim preko ruke stojimo, i na najmanji mig kartaša spremni smo da poletimo po topao čaj ili crnu kafu.

I to je sve... iz humanih razloga... da bi se ovi ljudi, koji

nemaju radnog vremena, mogli da osjećaju kao da su u radnom vremenom.

Mi smo takvi. Ljudi smo. Hljeba i igara. Panon et circenses. Ko im daje hljeb, to ne znamo. To nije naše da znamo. Naše je da im damo igara.

Zima je... Nebo je bijelo. Snijeg pada u vidu herca i pika.

FILMOVI KOJI DOLAZE

»Ubice su među nama«

Kino »Palas« prikazuje već nekoliko dana umjetnički film »Ubice su među nama«.

Traže se ubice. I dok ih publika traži na platnu, oni mirno sjede u hotelima i igraju karte i bilijara. Radi se, naime, o ubicama vremena.

»Kako je bila zelena naša aleja«

Tužan film o sjeci čitavog redalipa i kestenova pred novosagrađenom zgrađenom preduzeća »Rudi Čajavec«, preko puta parka.

»Janjaci Pavlove ulice«

Film o junstvu ljudi iz onih ulica kroz koje rijetko prođe grn poslije snježnog nameta.

Očekivanje grna sudar pješaka na prtni, gaženja snijega do koljena i — nova prtna, — djelo junaka Pavlove ulice.

Спорт

Pomoć komune sportskim organizacijama raspodjelimo pravično

Naše sportske organizacije u ovoj godini ulaze u novu fazu, prelaze na novu etapu, jer novonastalo stanje u obezbjeđenju našeg sporta pruža solidnu perspektivu njegovog razvoja i kvalitetnog podizanja. Prva konferencija Saveza sportova Jugoslavije održana koncem januara uočavajući teško materijalno stanje i rješavajući probleme naših sportskih organizacija prihvatila je predlog da ubuduće materijalno-finansijska pitanja u vezi potrebe svojih građana za fiskulturnom i sportom rješavaju komune.

Znači pitanje fiskulture i sporta izjednačuju se — i jednako postaju važna, kao komunalna i ostala

pitanja, koja već rješavaju komune, a upravo u tome i jeste bit koja obćeja da čese široko i kulturno gledati na potrebe fizičke kulture i sporta u budućnosti. U svojoj je prijedlog o finansiranju sportskih društava i klubova od strane komune, došlo je u pravi čas, jer pasivni sportovi u pogledu aktivnosti su zamrli odnosno povremeno su davali znake života. Najbolji primjer su rukometaši »Borca« koji su u svom usponu postigli vrijedne rezultate, uvrstivši se među najbolje ekipe u Republici, a ipak prošle godine nastupili su svega dva puta igrajući između sebe (A i B tim). Uzgred

napominjemo da od svih potrebnih rekvizita rukometaši »Borca« imaju samo dvije lopte.

Ova odluka donijete baš tim pasivnim sportovima najviše koristi, a pravo govoreći tim sportovima pomoć je baš najpotrebnija. Nesumnjivo izgradnja sportskih borilišta neće izostati, jer sve te potrebe rješavaće komune uočavajući potrebe sportaša grada.

U vezi finansiranja sportskih organizacija od strane komune postavlja se važno pitanje: kakav će stav zauzeti mjesni organi po pitanju ravnomjernog unapređenja svih sportskih grana. Ovo pitanje iznudi iz činjenice što su mnogi naši ljudi skloni povlađivanju futbala dok ostale sportove zanemaruju.

Da bi se bar donekle izbjegle nepravilnosti prilikom raspodjele sredstava koje će dodijeliti komune, trebalo bi bar u prvo vrijeme iznaći »ključ« po kome bi se vršila raspodjela. Kako vršiti raspodjelu? Da li raspodjelu vršiti na sve grane podjednako ili u omjeru 40 : 60 ili čak u omjeru 10 : 90 u korist futbala, uzimajući pri tome u obzir da je fudbal najmasovniji sport i kao takav da ima i najveće prihode. Možda bi čak dobro bilo oporezovati sve prihode sa utakmica po jednoj progresivnoj skali u korist komune, koje bi od ovog prihoda davale onom sportskom klubu kojem je najpotrebnija pomoć.

Pri raspodjeli bezuvjetno bi trebalo voditi računa o broju aktivnog članstva u klubu, o takmičenjima, cijeni koštanja rekvizita. U svakom slučaju trebalo bi iznaći najpovoljnije rješenje koje će omogućiti solidnu perspektivu svakoj grani sporta. Sistem finansiranja sportskih organizacija od strane komune, riješiće već u prvom momentu koliko — toliko najhitnije potrebe izgradnje sportskih borilišta i finansiranja pasivnih sportova. Upravo to i jeste cilj.

A. R.

ПРВЕНСТВО БАЊЕ ЛУКЕ У СМУЧАЊУ

Već oдавно se osjeha potreba za organizovanim masovnim smučarskim takmičenjem u gradu Baњoj Луци. Za to postoje svi objektivni uslovi, samo je potrebno da se nađe organizator, koji bi dao inicijativu i učinio organizacione pripreme za jedno ovakvo masovno takmičenje. Ja mislim da nije oдавно bilo povoljnijih uslova za smučanje kao ova zima. Iako je već polovina zime prošla, još nije kasno da se počne sa izvođenjem ovakvih takmičenja.

Sportsko društvo, BSK Baња Лука smatrajući za svoju sportsku dužnost da ovakvo takmičenje organizuje odlučilo je da u nedelju 14 februara ove godine organizuje nekoliko vrsta smučarskih takmičenja. Takmičenje će se održati u dajnskim trkačima, smuku i slalomu.

Dajnske trke će otpočeti u 8 časova ujutru: start i cilj su društvene prostorije (bivše Kasino) u ulici Шоше Мајара. Zatim pravaц иде у ulicu Маршала Тита - Козарску - Казаза, те долази на Илићу Г. Шехер. Одатле се пење серпентинама на брдо Шехитлуке до мјеста гдје

се гради споменик палим борцима Бос. Крајине, а затим се спушта путем који се прави за споменик у Пети кварт, те главном улицом преко градског моста на циљ. Дужина стазе је 10 километара.

Такмичење у смуку и слалому одржаће се у 14 часова истог дана на познатом бањалучком смучарском терену — Бегова Равна.

А 28 фебруара о. г. одржаће се тромеч у истим дисциплинама. Учествоју смучари града и среза Бање Луке, те припадници ЈНА. У вези са овим такмичењем смучари са терена НОО Пискавице, Иванице, Залужана и Лакташа имају у недељу 14 о. мј. такмичење, а у недељу 21 о. мј. на терену Хан Кола одржаће се такмичење смучара са тог терена. Најбољи смучари са ових такмичења учествоваће на тромечу град - срез - ЈНА.

Пошто је ово прво такмичење овакве врсте, позивају се сви пријатељи смучарства, да својим учешћем у организацији или самом такмичењу, увеличају ову масовну спортску манифестацију.

Хазим Пашалић

SA OVIM BROJEM NAŠ LIST OTVARA NAGRADNI KONKURS U RJEŠAVANJU KRIŽALJKI

Isječite priloženi kupon, u ovom i sljedećem broju. Riješite križaljku broj 1 i broj 2 koji ćemo objaviti u sljedećem broju. Popunjenu križaljku sa kuponima potpisanu šifrom stavite u jednu a tačnu adresu sa naznakom vašeg pseudonima (šifre) u drugu kovertu i dostavite na adresu naše redakcije »BANJALUČKE NOVINE« Banja Luka, Dom kulture. Od tačno ispunjenih križaljki izvlačenjem zgoditaka podijelićemo PET NAGRADA:

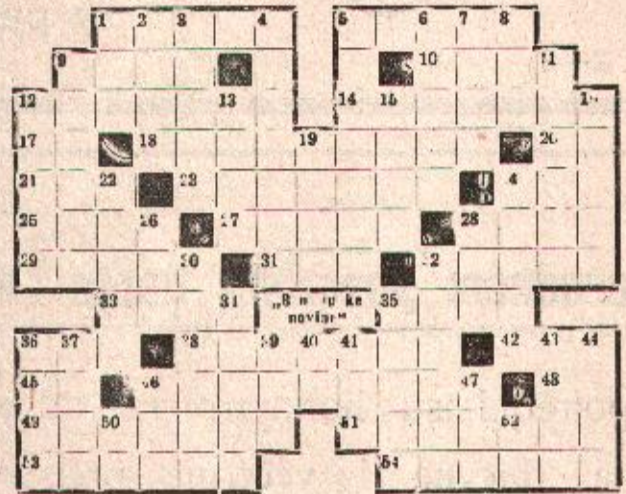
- I NAGRADA — 500 dinara
- II NAGRADA — 200 dinara
- III NAGRADA — 100 dinara
- IV NAGRADA — tromjesečna pretplata na »Banjalučke novine«
- V NAGRADA — jednomjesečna pretplata na »Banjalučke novine«

UČESTVUJTE U NAGRADNOM TAKMIČENJU. NAGRADNA KRIŽALJKA BR. I

Šifra:

Ime:

Adresa:

Vodoravno:

- 1) čovjek koji radi lijevom rukom (čakavština), 5) sjajna tkanina atlasnog vezivanja, 9) svježanj, omot, vreća robe kafe, 10) muslimansko muško ime, 12) pomoćnik pušnika, 17) zemljina mjera, 18) mjera za dužnik, 24) prestonica jedne evropske države, 25) mjera za težnost, 27) vrst riječne ribe, 28) klijja, raste, 29) prtok Dunava, 32) rimski kućni bog, 32) napit, 33) semitski čovjek, 35) žensko ime, 36) mjesto u Srbiji, 38) svakodnevan, 42) vrst južnog voća, 45) lat. od u tuđice, 48) sprava za mjerenje vazdušnog pritiska, 48) nota iz solmizacije, 49) ime urskog kompozitora, 51) muslimanski veliki post, 53) oguljen i 54) porezi.

Okomito:

- 1) čovjek ugro-finskog roda, 2) dječak (tur.), 3) zdrav (franc.), 4) ljudožder, 5) ostrvo na Jadranu, 6) čovjek iz Sibira, 7) rusko muško ime, 8) nama (skr.), 9) koliba, 11) narod, 12) mjera za dragocjenost, 13) muško ime (Bebler), 15) muško ime (Zupancić), 16) prezime slovenske popularne pjesnikinje i spisateljice imenom Man'ca, 19) žensko ime, 22) planine jugozapadno od Travnička, 24) jedan mjesec u godini (hrvatski), 26) vrlog u vodi, 28) sveštenički prihod, 30) vrst zaronetke, 32) država u SAD, 34) muško ime (u padežu), 35) demon, 36) otac (turc.), 37) rub od šešira, 39) ruska cipela, 40) mjera za otpor struje, 41) ko (njem.), 43) oruđe, 44) ozledi, 46) crnogorično drvo, 47) okvir, 50) nota iz solmizacije i 52, 8 i 39 slovo abecede. E. B.

»BORAC« ČE DATI ISPISNICU PEČARIČU

Iz košarkaškog kluba »Borac« saznajemo da je mladi talentovani centarfor Žika Pečarić zatražio ispisnicu da bi pristupio jednom nižerazrednom Novosadskom klubu. Posrijedi je neslaganje sa članovima ekipe »Borac« izgleda neće odbiti da Pečariću da ispisnicu, iako će njegovim odlaskom izgubiti jednog darovitog igrača i dobrog borca koji je pred kvalifikacije prilično potreban.

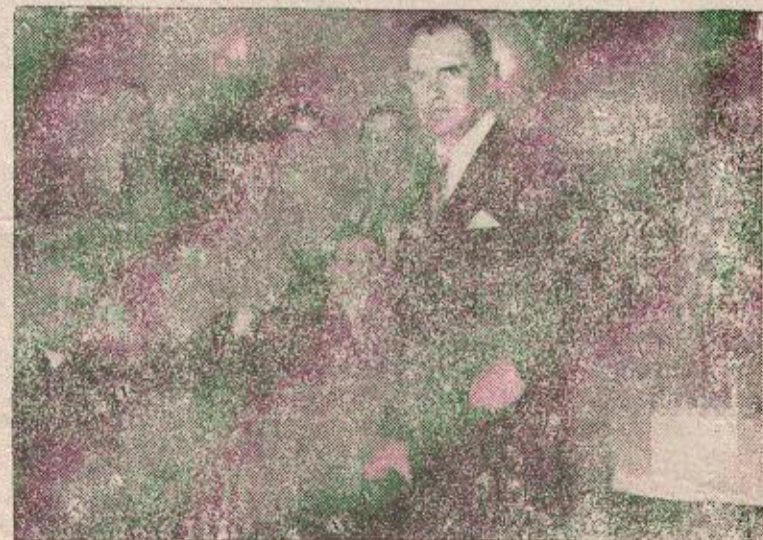
Košarka je kolektivna igra i tu je drugarstvo najpotrebnije — kažu oni iz kluba.

A možda Pečarić nije bio dobar drug? B. Šmit

Из историје ШАХА

Године 1926 у просторијама кафе »Босна« одржан је шаховски турнир са 15 учесника, па је исте године основана шаховска секција при спортском клубу »Балкан«, која је одмах ступила у чланство Југославенског шаховског савеза и започела са одигравањем међуградских пријатељских и првенствених утакмица. Отада се опажа све већи напредак у раду секције, што показују и добивени мечеви са шаховским репрезентацијама из других мјеста. Истакнути шахиста Рајнер држи предавања о шаховској теорији, а референт секције Келер организује мечеве унутар клуба између младе екипе бањалучке гимназије и осталих чланова шаховске секције. На овим мечевима дошла је до пуног изражаја зрелост у игри коју је већ тада посједовала момчад гимназије, показавши се као равноправан партнер старијим, репомираним играчима. Најбоље пласираним омладинцима на првенственим и награђеним турнирима биле су одређиване специјалне награде. Један од истакнутих младих играча који су већ тада постизали пласман на високом мјестима, био је и садашњи секретар ШК »Никица Павлић« инж. Јосип Гранић. Бему је од стране шаховске секције при ШК »Балкану« било повјерено руковођење првом Аљехиновом симултанком, која је успјешно завршила првенственог турнира, 10 јануара 1931 године.

Тридесет и пет играча из Бање Луке, Бос. Новог, Котор Вароши и Бос. Градишке започело је у 20,25 сати у просторијама тадашњег Хрватског дома, неравну борбу са прваком свијета. Неравну уголико, што је велелемајстор и поред изванредног отпора учесника симултанке, којима су у анализи партија помагали многобројни посматрачи,

већ послје сат и двадесет минута игре савладао двојицу играча, Козића из Котор Вароши и Вазића из Бос. Градишке. При крају другог сата игре судија утакмице инж. Гранић прекида партију између Аљехина и Дивића, успјед насталог инцидента, те ова партија више није настав-

љана. Први реми постиже Клајнмајер из Бос. Новог, а прву побједу за Бању Луку постиже у 45 мин. иза поноћи, првак »Балкана« Рајнер. Значајно је напоменути да су три Аљехинова пораза у току ове симултанке успјешно одиграла у партијама са најјачим играчима »Балкана« који су на претходном првенственом турниру запосјели највиша мје-

сусрет са Аљехином остао је у живом сјећању учесника ове симултанке. Неки од њих окупали су срећу и у другој Аљехиновој симултанци, коју је организовао 1 маја 1936 год. Бањалучки шаховски клуб у просторијама »Паласа«. Дочек Аљехина није нимало заостајао по срдчаности за првим.

Друга симултанка Аљехина завршена је његовом побједом: 28 добивених, 10 неодлучних и 4 изгубљене партије. Боровница

У суботу почиње екипно првенство синдикалних подружница у шаху

На састанку каптена шаховских екипа синдикалних подружница, који је одржан 7 фебруара ради утврђивања правила првенства, присуствовао је и представник шаховске екипе банјалучког гарнизона, те је закључено да у такмичењу учествују и шахисти гарнизона, с тим да резултати њихове екипе не утичу на међусобни пласман синдикалних екипа.

Po izvlačenju brojeva, u turnirsku tabelu uvrštene su šahovske ekipe sljedećim redom:

- 1) »Pavao Radan«,
- 2) Zanatskih radnika
- 3) Garnizon
- 4) Električno preduzeće
- 5) Tvornica obuće
- 6) Narodni odbor grada
- 7) PTT
- 8) »Rudi Čajavec«

Prema tome, u prvom kolu, koje će se igrati u subotu 13 februara, sastaje se sljedeći partneri:

- »Pavao Radan« — »Rudi Čajavec«
- PTT — Zanatski radnici
- Garnizon — Narodni odbor grada
- Tvornica obuće — Električno preduzeće

Za favorite ovog turnira smatraju se ekipe zanatskih radnika i preduzeće »Rudi Čajavec«. Ove dvije ekipe postigle su najbolje rezultate u nedavno održanim pri-

jateljskim susretima. Kao favorit važi takođe i ekipa Garnizona, koja na ovom turniru učestvuje van konkurencije.

M. B.

Виноградарско воћарска задруга „АЛЕКСИНАЦ“

Стовариште и продавница на МАЛО и ВЕЛИКО БАЊА ЛУКА Рузвелтоза ул. бр. 5.-

Отпочела је са продајом својих производа прворазредних сорти
ВИНА И ПРИРОДНЕ ШЉИВОВИШЏЕ

Угоститељској и трговачкој мрежи доставља робу директно
у радњу уз најповољније цене. Затражите наш ценовник.

2-2

Narodnom pozorištu Banja Luka

potrebni su honorarni razvodnici
za dnevne i večernje predstave
HONORAR 1.500 DINARA MJESEČKO

Ostale informacije mogu se dobiti
u sekretarijatu Pozorišta

Dalmatinski podrum „PLAVKA“

SIME ŠOLAJE 3.- BANJA LUKA

OBAVJEŠTAVAMO POTROŠAČE KAO I UGOSTITELJSKU MREŽU
DA SMO DOBILI PRVOKLASNA VINA I TO:

Dugač, Stolno crno, Opolo, Bijela vina
Rakiju lozu 45% i Vinsko srce
CIJENE UMJERENE

POSJETITE NAS I UVJERITE SE U KVALITET NAŠIH VINA.

DALMATINSKI PODRUM
„PLAVKA“

(Nastavak V)

Za vrijeme turskog gospodstva u Bosni i Hercegovini Austrougarska monarhija imala je svoj konzulat i u Banjoj Luci. Konzulat se nalazio na raskršću današnjih ulica M. Tita, V. Masleše i Đ. Pucara. Zgrada je bila od ćerpiča, na sprat, pokrivena crijepom. Prizemno su bile kancelarije, a na spratu sobe za stanovanje konzularnog osoblja. Sa sjeverne strane konzulat je bio ograden zidom visokim oko dva metra, a na glavnom ulazu bila je stražarnica. Stražari su nosili uniformu zagasitoplave boje i fes na glavi.

Nasred dvorišta bio je bunar s pijaćom vodom koju je posluga crpla pomoću pumpe, a kraj bunara jarbol na kome se vazdan vijorila crnožuta zastava s dvo-glavim orlom.

Događaj s Lazom Šobotom, seljacom iz banjalučke okoline, koji ćemo ovdje reprodukovati na osnovu predanja, mogao se desiti

negdje oko 1870 godine. Svim banjalučanima bilo je tada dobro poznato da se konzul Dragančić nepo pazi s turskom vlašću i s velikim islamskim sveštenstvom, to su se sastajali i jedni i drugi tamo išli na ruku. Bila je javna tajna da je austrijski konzul u Banjoj Luci neka vrsta države u državi. Razumljivo je onda što su banjalučani nerado i ispod oka gledali na tu spregu tiranije i na-

LAZO ŠOBOT IZ TREŠLJA

Piše: AHMED KARABEGOVIĆ

silja. Njihova mržnja ispoljavala se na razne načine. Kad bi se konzul, na primjer izveo u svojim kočijama i prošao kroz banjalučke ulice, djeca su jurila za njim i stajskom balegom uljepjivala kočiju. Jedan od takvih izliva »ljubavi« prema crnozutoj monarhiji bio je, nesumnjivo i plan nepismena seljaka Laze Šobota.

Osvanulo je tmurno jesenje jutro, puno blata po banjalučkoj kaldrmi. Pred austrijskim konzulatom osvanuo je i Lazo Šobot, iz sela Trešlja, vodeći za sobom uplakanu ženu.

Zamolilo je stražara da gaпусти konzulu, jer je nevolja takva da mu se mora požaliti. (Lazo je dobro znao da konzul Dragančić voli kad mu se turski podanici prilučuju za ovo i ono). Kad su mu javili da može poći u donje odaje, Lazo skine šubaru i stavi je ispod miske, pa još od same kapije počepobauljke. Za njim je išla zgurena žena smrćući suze koje su joj brazdale i onako naborano lice.

Kad su se najzad našli u svijetloj i prostranoj sobi i u dnu odaje ugledali »velevlažnog gospodina«, oboje poletješe da mu ljube ruke.

»Ođakle ste, dobri ljudi, i kako vam je zlo učinjeno?«, dočeka ih ljubazno konzul, razvlačeći usta u zadovoljan osmjeh. »Sjednite.«

Lazo se prvo zagretnu, malo ispravi povijenu kičmu, pa će konzulu: »Naše nije sjedjeti pred carskim čovjekom i pogavilim gospodinom... a, što pitaš, vlevlažni gospodine, odakle smo — osmjeli se Lazo malo više, — mi smo ti iz sela Trešlja, natje banjalučke, a ja se zovem, proščeš, Lazo Šobot. A ova ovdje, to ti je moja domaćica Stojka.«

Na to je Lazo, da bi malo odahnulo, podigao glavu i stao gledati u strop: »Mi u te gledamo, gospodine. Ako nam ti ne pomogneš, mi ne znamo kud ćemo i što ćemo! Pritom Lazi potekoše dvije, kao grah krupne suze, i on ih otrurukavom.

»Ništa nam ne kazuješ«, — vell mu konzul.

»Ma, znaš, gospodine, ja i moja Stojka, proščeš, uznesmo se prije dvije godine. Ona bila udovica sa petero djece, a ja udovac sa svojih petero. Sada ih imamo, vala bogu, desetero... Pa smo ti, moj gospodine, nekidan slavili naš rišćanski Lutindan. Blagovasmo, djeca izadu napolje, a s njima i moja pastorka Trivuna, dijete od svojih 15 godina. Kad, eto ti, moj gospodine, Đurđa Balabana, bečara i lopova, a s njim Đurđe Šobot i Damjan Dukčić, oteše na silu Trivunu, odvedoše je kroz šunu, sve do Maglaja na Vrbasu. Donle joj se znade trag, a dalje nikako. Sad

samo gledam u tebe, gospodine. Kako ti kažeš, tako će i biti.«

Lazo je s mukom završio svoju ispovijest, a za njim se čulo umrkivanje tužne Stojke. Konzul se malo zamislio. Vrag će ga znati šta je mislio. Sjelo je za sto i napisao pismo svome prijatelju, turskom kajmekanu (sreskom načelniku) Arifbegu. Potom je dlanom o dlan pozvao kavazbašu Hasana i rekao mu: »Nos! ovo pismo, Hasane, u sud i podaj ga lično kajmekanu. Ovo dvoje neka pode s tobom.«

Lazo se oprostio od konzula i pošao za Hasanom. Kajmekan, pročitavši pismo, odmah je uputio dvije straže u pravcu Maglaja, s nalogom da pronađu djevojku i vrate je roditeljima. Lazo je pošao ženu kući, a sam ostao u Banjoj Luci dok se stvar ne ispita. Ali, to je bio samo njegov izgovor. Pufeljcima preko gora otišao je pravo u Balabanovo selo. Vidjelo se da su samo na njega če-

Nekoliko dana kasnije kajmekan je pričao konzulu drugu priču. »I vi i ja, dragi konzule, bili smo slijepo oruđe onog prepredenog seljaka. On se boji svoje žene više nego zmije. Kad ona nije htjela da uda kćer za momka, starac mu je obećao, pod uslovom da je ukrade. Da bi se pred ženom ipak nekako izvukao, potegao je s njom u Banju Luku, i to pravo vama, eto, neka žena vidi da je njemu isto toliko žao djevojke, a da se ipak ništa ne može pomoći.«

»Može biti, može biti«, — procičedo je konzul kroz zube. »Svašta biva u ovom svijetu.«

»Nego, ja mislim da mi matorog naučimo pameti.«

»Neka, neka, — živo mu odvрати konzul, — bolje je da stvar ostane među nama.«

(Nastaviće se)

Od našeg čitaoca Hadialagić Fajka, brijača iz Bosanske Gradiške dobili smo slijedeću napomenu:

»Čitajući Vaše novine pratio sam istoriju o učenom Gajbiji. Pisac te legende je pogriješio i napisao da se Turbe nalazi u Novoj Gradišci, a Turbe se nalazi u Staroj Gradišci kod samog KP Doma. Molim Vas da date ispravku u slijedećem broju.«

OBAVJEŠTENJE

У понедељак 15 фебруара у згради Народног позоришта Одбор за прославу 150-годишњице Првог српског устанка одржаће свечану академију.

Почетак у 20 сати.